

УДРУЖЕЊЕ СУДИЈА ЗА ПРЕКРШАЈЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ИСТРАЖИВАЊЕ ЕКОНОМСКИ АСПЕКТ ПРЕКРШАЈА

**санкционисање привредних субјеката у прекршајном поступку,
област привреда и радни односи, правноснажне одлуке судова за
прекршаје у Београду, Нишу и Новом Саду, 2007. и 2008. година**

ИЗВЕШТАЈ ИЗРАДИЛА
СЛАВИЦА БРКИЋ,
СУДИЈА ГРАДСКОГ СУДИЈЕ ЗА ПРЕКРШАЈЕ ГРАДА БЕОГРАДА

ЕКОНОМСКИ АСПЕКТ ПРЕКРШАЈА

-санкционисање привредних субјеката у прекршајном поступку, област привреда и радни односи, правноснажне одлуке судова за прекршаје у Београду, Нишу и Новом Саду, 2007. и 2008. година-

„Економски аспект прекршаја“ четврти је по реду пројекат остварен у сарадњи Удружења судија за прекршаје Републике Србије и АВА СЕЕЛ и представља наставак претходног истраживања под истим називом, обављеног током 2007. године. Његов превасходни циљ није, као раније, сагледавање улоге и значаја прекршајних судова у буџетском систему земље, већ сагледавање положаја привредних субјеката пред тим органима и степен изложености привредних друштава и предузетника репресији државе. Циљ пројекта било је, наравно у зависности од резултата истраживања, и сагледавање потребе за евентуалним изменама законодавства земље, кориговањем казнене политике и изналагањем начина да се означеној проблематици приступи на другачији начин. Сврха истраживања је утолико, заједно са неким додатним објективним околностима, определила како област тако и подручје и временски период на који се оно односи.

Област истраживања:

Према јединственој (и већ застарелој) класификацији прекршаја, постоји 10 области по којима се ова кажњива дела прате. Шифру 01 чине повреде јавног реда и мира, шифру 02 саобраћајни прекршаји, шифру 03 представљају дела из јавне безбедности, шифру 04 прекршаји из области привреде, 05 финансија, 06 радних односа итд. Свака од тих шифри садржи низ подшифри. С обзиром да је задатак пројекта, како је и речено, била процена положаја привредних субјеката у односу на законодавни систем (може се рећи и обрнуто-

однос државе према тим субјектима у случају кршења прописа), истраживање је усмерено искључиво на две за ову категорију лица кључне области (иако се иначе као извршиоци појављују готово у свим), онако како су регулисане класификацијом: привреду и, с обзиром да су у блиској вези са њом, рад, радне односе и заштиту на раду. Дакле, показатељи су тражени и добијени за шифре 04 и 06, тачније прописе који под њих потпадају.

Област привреде је, по класификацији, рашчлањена на подшифре 0401, 0402, 0403, 0404...итд., при чему се свака од њих односи на одређени сферу живљења тј. рада. Тако се подшифра 0401 везује за повреду прописа о искоришћавању пољопривредног земљишта, подшифра 0408 означава прекршаје из области здравствене заштите животиња, 0426 су дела везана за промет робе итд., док у подшифру 0499 спадају сви прекршаји који се не подводе под неку од других већ набројаних подшифри. Идентично важи и за шифру 06. Пошто је у Републици Србији у последњих 7-8 година, у циљу усклађивања са прописима Европске Уније, донет низ закона који се не могу сврстати ни под једну од конкретних подшифри (и стога је питање да ли се при евидентирању у првостепеним судовима приказују у категорији осталих прекршаја, на подшифрама 0499 и 0699), истраживање је обављено према законима (или подзаконским актима) чије су одредбе повређене, док су пошифре биле само његов полазни оквир. Заправо је извршена нека врста прилагођавања класификације прописима, а не обрнуто, како би требало да буде да је јединствени систем евидентирања саображен законодавству. Из практичних разлога тј. због међусобног преклапања неких одредби или само по критеријуму сличности материје, поједине области су потом здружене, нпр. унутрашња и спољна трговина и промет робе и услуга или област заштите ауторских права, жигова, патената итд. Код шифре 04 у извештају

су засебно пропраћене повреде: Закона о дувану, Закона о вину и ракији, прописа из области грађевинарства и урбанизма, прописа о путевима и друмском саобраћају, прописа везаних за промет робе и услуга, Закона о приватним предузетницима, Закона о заштити потрошача, Закона о оглашавању, прописа из области телекомуникација у радиодифузије, прописа везаних за туризам и угоститељство, за комуналне делатности, стандарде, жигове, патенте, квалитет производа и ауторска права, Закона о заштити конкуренције, као и прекршаји из свих осталих области привреде. Код шифре 06, опет одвојено, истраживањем су добијени подаци за дела везана за заснивање и престанак радног односа, мере техничке заштите и безбедности на раду, употребу фирме и назива привредног субјекта, плате, одсуствовање и одмор радника, радно време и сл., те подаци о свим осталим прекршајима који нису евидентирани у некој од означених групација а у области су рада.

Предмет (субјекти) истраживања:

Термин „привредни субјекат“ подразумева правна или физичка лица која обављају делатност производње и/или промета робе или вршења услуга на тржишту ради стицања добити. Другим речима, то су предузетници који, као оснивачи различитих врста самосталних радњи, личним радом врше неку делатност, па је и њихова одговорност субјективна-везана за личност. То су такође и привредна друштва (ранији термин: предузећа), ма о којој правној форми да се ради: ортачком, акционарском, командитном или друштву са ограниченом одговорношћу (у пракси и самом истраживању овај последњи облик је најчешћи). Њихова одговорност као правних лица је међутим другачија-објективна. По Закону о прекршајима, она проистиче из (субјективне) одговорности лица која у тим друштвима, обављајући одређене поверене послове, изврше противправну радњу или учине пропуст

у ситуацији када је постојала обавеза на чињење. Исти Закон дао је и оквири казни за све три категорије-за предузетнике од 5.000,00 до 500.000,00 динара, за правна лица од 10.000,00 до 1.000.000,00 динара и за одговорна лица од 500,00 до 50.000,00 динара. У овом распону су потом, кроз поједине (посебне) законе, санкције ближе одређене, са различитим минимумима или максимумима и предвиђеним или изостављеним заштитним мерама. У истраживању су засебно прикупљани подаци за сваку од ових категорија, по врсти и броју изречених санкција (опомене, новчане казне груписане у 5 категорија, заштитне мере одузимања предмета прекршаја, забране обављања одређених делатности и забране обављања одређених послова и мере одузимања незаконито стечене имовинске користи), укупном броју кажњених лица у појединим областима и просечним казнама.

Период на који се истраживање односи:

Пројекат је обухватио предмете правноснажно окончане пред првостепеним или и другостепеним судовима (органима) у 2007. и 2008. години. То значи да су у питању одлуке које се више нису могле нападати редовним правним лековима (жалбом). Правноснажност у наведеним годинама подразумева да су прекршаји и учињени током те две године али и раније, 2006. или и 2005. године, пошто је рок за застарелост вођења поступка 2 године (у области привреде и радних односа дужи је једино по Закону о заштити конкуренције). Период је битан јер је крајем 2005. године донето више закона који се тичу пословања привредних субјеката, а истовремено су измењане тј. повећане казне по постојећим. Кроз истраживање није утврђивано да ли су изречене санкције уопште наплаћене, да ли су дакле привредни субјекти и фактички претрпели одређене последице сопственог противправног поступања, као што није утврђивано у колико је случајева поступак против привредних друштава

и предузетника обустављен из различитих разлога. У сваком случају (овде се та напомена износи као објашњење евидентних неподударности), број предмета се, прво, не поклапа са бројем кажњених лица, пошто покретање поступка против привредног друштва у исти мах претпоставља и покретање поступка против одговорног лица у њему тј. најмање два лица у једном предмету. Осим тога, број правноснажно окончаних предмета није исти ни када се упореди на ове две категорије јер је једна те иста одлука могла постати правноснажна нпр. у односу на привредно друштво али не и на одговорно лице и обрнуто (ситуација када једно лице плати казну, а другом решење није чак ни уручено- половична правноснажност одлуке, или је поступак нпр. против одговорног лица поступак обустављен а правном је изречена санкција). Дакле, случај са правноснажно кажњеним правним и одговорним лицем не представља два, већ један предмет и кроз истраживање је узето да тај један предмет чини онај број који је добијен код правних лица (са изузетком Београда, о чему ће бити речи касније). Показатељ је недовољно поуздан али он и нема стварног значаја за истраживање те је тражен првенствено због добијања приближне слике о заступљености предмета из области привреде и радних односа у раду прекршајних судова. Такође се пошло и од принципа да је једно кажњено лице једнако једна санкција, иако је казни према истом окривљеном у истом предмету могло бити и често било више. Кроз истраживање је приказана крајња, збирна санкција, како се то иначе мора учинити и у одлукама судова, након утврђивања казни за прекршаје понаособ (и зато она некад прелази максимум по Закону о прекршајима).

Територија која је обухваћена пројектом:

Подручје на којем је истраживање обављено чине укупно три првостепена органа-суда за прекршаје: Београд, Ниш и

Нови Сад. Разлози за овакав приступ су објективне природе. Наиме, кратак временски рок онемогућио је његово извођење не само у целој Србији или бар по регионима, као раније, већ је условио и сужавање области истраживања на најбитније. У таквој ситуацији подаци су прикупљани за поменуте градове као центре са убедљиво највећим бројем становника (Београд), тиме и највећим бројем привредних субјеката, са различитим врстама делатности прилагођеним потребама становништва и, даље, највећом заступљеношћу кажњивих дела, по принципу релативне пропорционалности. Избор је опредељен и чињеницом да се Нови Сад налази у развијенијем делу Републике, Ниш у сиромашнијем, па реално означени судови представљају репрезентативни узорак за „своје“ подручје, а у просеку, са Београдом, и за целу земљу, бар у смислу поступања према привредним субјектима.

Техника рада:

Прекршајни судови немају јединствени компјутерски систем праћења предмета те је, технички, истраживање спроведено увидом у ручно вођене евиденције, истовременим праћењем подшифре и назива закона, како се разводе кроз уписнике, као и увидом у саме предмете, док је мањи део информација прибављен преко постојећих програма.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА ПО СУДОВИМА

Београд:

На обе шифре у 2007. години правноснажно је окончано 2177 предмета (једино подручје где је број предмета добијен сабирањем броја правних лица, одговорних лица и предузетника, с тим што је у оквиру правних и одговорних лица, да не би било дуплирања, узет већи нађени број, па по том принципу у збир нису ушла правна лица на шифри 04 и одговорна лица на шифри 06), од којих 1605 или 73,75% у области привреде и 572 тј. 26,25% у радним односима. Укупну казну чини 103.349.100,00 динара-32.600.100,00 (31,55%) у оквиру шифре 04 и 70.749.000,00 (68,45%) у оквиру шифре 06 (приближно четвртина предмета из рада и радних односа дала је готово 70% укупне казне).

Током 2008. године регистровано је 1010 правноснажних предмета (примењен је исти начин рачунања као и за 2007. годину), дупло мање него 2007. године, а приближно броју одлука које је имао Орган за прекршаје у Нишу. Ова чињеница је узрокована изузетно отежаном односно неуредном доставом решења израженом управо у Београду где, у односу на остале судове у Србији, додатно постоји и проблем непријављивања тачног пребивалишта, а некад и промене седишта радње односно привредног друштва, што даље подразумева претрагу преко Агенције за привредне регистре и значи дуже трајање поступка уручења (реално је да ће одлуке Градског судије за прекршаје града Београда донете у 2007. и 2008. години постати правноснажне током 2009. године). У наведеном броју, 799 или 79,10% предмета је из области привреде, а 211 или 20,90% у оквиру шифре 06. Укупна казна је само 39.317.000,00

динара (поново озбиљан финансијски пад како у односу на 2007. годину тако и на релацији са осталим истраживаним подручјима), у којем износу 3/5 (59,58%-23.425.000,00 динара) представљају новчане казне из области радних односа, а остатак је забележен на шифри 04 (15.892.000,00 динара или 40,42%).

Структура учешћа области у броју предмета и укупној казни:

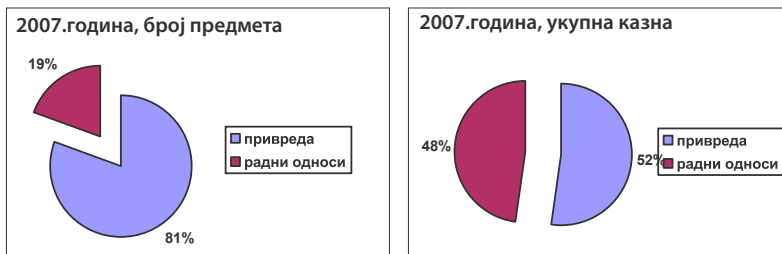
Ниш:

У 2007. години пред Судом (Органом) за прекршаје Ниш правноснажно је окончан 571 предмет, од чега 460 (80,56%) из области привреде и 111 (19,44%) из области рада и радних односа. Изречена је казна од 22.110.000,00 динара, и то на шифри 04 у висини од 11.560.000,00 динара (или 52,28%) и на шифри 06 од 10.550.000,00 (47,72%) динара. То значи да је приближно једна петина предмета из области радних односа дала незнатно мање од половине вредности укупне новчане казне.

Током 2008. године пред истим Судом постала су правноснажна 922 решења, 800 (86,76%) у области привреде и 122 (13,23) на шифри 06. Укупна казна је 57.711.000,00 динара, од чега се 33.826.000,00 динара или 58,61% односи на привреду, а 23.885.000,00 динара (41,39%) на рад и радне односе. Поново дакле имамо ситуацију да је кроз отприлике нешто мање од једне осмине укупног броја предмета постигнут финансијски ефекат од незнатно више од 2/5 укупне казне.

У односу на 2007. годину, сви показатељи у 2008. години су у порасту, а процентуално се бележи једино мањи пад предмета на шифри 06.

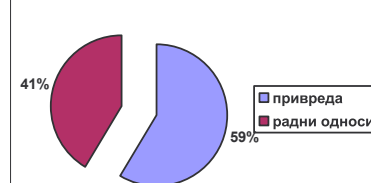
Структура учешћа области у броју предмета и укупној казни:

2008.година, број предмета

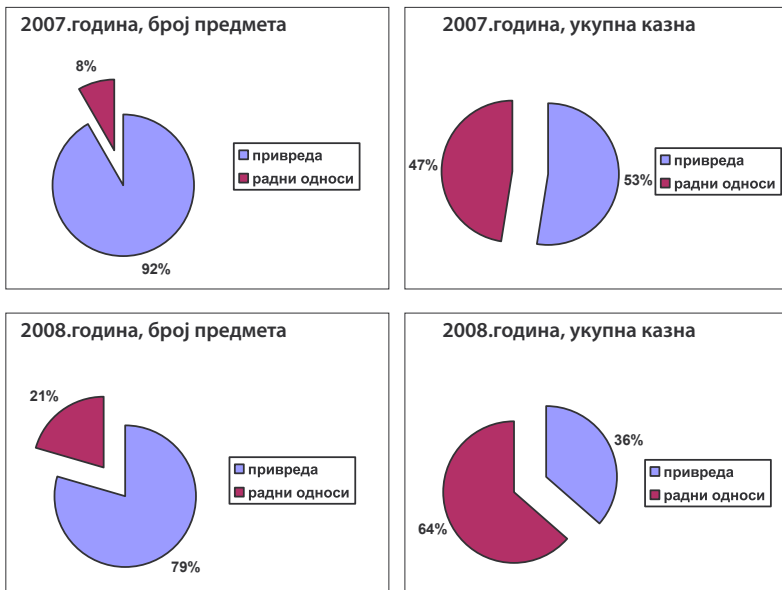
2008.година, укупна казна

Нови Сад:

У 2007. години Суд за прекршаје у Новом Саду имао је укупно 1186 правноснажних одлука и то 1086 (91,57%) у области привреде и 100 (8,43%) у оквиру шифре 06, са укупном казном од 51.692.000,00 динара. У њој са 52,59% тј. 27.184.000,00 динара учествује привреда и 47,41% или 24.508.000,00 динара област рада. То значи да је мање од једне десетине предмета дало готово половину износа казне.

Током 2008. године бележи се физички пораст свих показатеља осим предмета из области привреде (и процента учешћа тих предмета у њиховом укупном броју), па је тако 1234 предмета, 979 (79,34%) на шифри 04 и 255 (20,66%) на шифри 06. Збирно, казна је 111.295.000,00 динара, у области привреде 40.418.000,00 или 36,32% и у области радних односа 70.877.000,00 динара односно 63,68%. Наново на шифри 06 петина свих обухваћених предмета даје непуне 2/3 укупне казне.

Структура учешћа области у броју предмета и укупној казни:

Уколико се изврши међусобно поређење судова за прекршаје у којима су истраживане правноснажне одлуке, од укупног броја предмета (7100), највећи је за обе године имао Београд (3187, али како је и речено, са знатним учешћем решења из 2007. и ниским процентом из 2008. године), па Нови Сад са 2420 и, на крају, Ниш, где се бележи 1493 предмета. По финансијским резултатима који су могући (јер правноснажна решења не морају бити и извршена) Нови Сад међутим има најбољи „учинак“-изречена је казна од укупно 162.987.000,00 динара или, уколико би се рачунало да је вредност еура 90,00 динара, 1.810.966 еура, Београд је други са 142.666.100,00

динара тј. приближно 1.585.178 еура, а Ниш последњи са казном од 79.821.000,00 динара-око 886.900 еура. Са друге стране, наново за обе године, а гледано по областима унутар предмета, на шифри 04 Београд има 2404 предмета (и казну од 48.492.100,00 динара), следи Нови Сад са 2065 и казном од 67.602.000,00 динара те Ниш са 1260 одлука и казном од 45.386.000,00 динара. На шифри 06 опет је први Београд (783 решења, финансијски ефекат 94.174.000,00 динара), Нови Сад има 355 предмета и казну од 95.385.000,00 динара, а Ниш 233 одлуке и казну од укупно 34.435.000,00 динара. Изнети показатељи нису мерило ни поступања овлашћених подносилаца ни квалитета и обима рада посматраних судова, али несумњиво указују на неуједначену казнену политику у ова три органа, посебно у области радних односа, што је више или мање присутно и на осталим подручјима Републике (преглед просечно изрицаних казни по непоузданом параметру „број предмета“ иде у прилог ове констатације).

област	подручје	просечна казна по предмету
привреда	Београд	20.171,00 динара
привреда	Ниш	36.020,00 динара
привреда	Нови Сад	32.737,00 динара
радни односи	Београд	120.273,00 динара
радни односи	Ниш	147.789,00 динара
радни односи	Нови Сад	268.690,00 динара

табела 1

Правна лица, 2007. година, Београд	Број изречених санкција: новчана казна и опомена						Мере		Укупан бр. предмета	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна- износ	Просечна казна
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Прописи о привреди	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	одузим. предмета	одузим. имовин. користи				
Прописи о дувану			1						1	1	20.000	20.000
Пр.о алк.и безалк.пићима												
Пр.о грађ.и урбан.												
Пр.о путевима и друм.саобр.	1	1	43	14					59	59	615.000	10.243
Промет робе, спољ.и ун.трг.	12	1	36	18	4		3	2	71	71	4.165.000	58.662
Пр.о предузетницима												
Пр.о заштити потрошача	8	1	6	15	9				39	39	3.414.000	87.538
Пр.о оглашавању	2		1	3	6				12	12	1.750.000	145.833
Пр.о телеком.и радиодиф.												
Пр.о угоститељ.и туризму	73	8	87	12					180	180	3.397.000	18.872
Комуналне делатности	62	184	22	6	2				276	276	1.956.500	7.088
Станд.жигови,патенти,аут.пр.												
Заштита конкуренције												
Остали проп.из области прив.												
УКУПНО	158	195	196	68	21		3	2	638	638	15.317.500	24.008
Прописи о раду, радни односи	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	одузим. предмета	одузим. имовин. користи	Укупан бр.предмет а	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
Заснив.и прест. радног одн.	11		10	53	49	9			132	132	25.586.000	193.833
Заштита на раду	7		7	44	48	8			114	114	27.850.000	244.298
Употр.фирме и назива												
Плате, одм., одсус., радно вр.					1				1	1	400.000	400.000
Сви остали прекршаји		19	33	1					53	53	1.425.000	26.886
УКУПНО	18	19	50	98	98	17			300	300	55.261.000	184.203

табела 2

Одговорна лица, 2007. година. Београд	Број изречених санкција: новчана казна и опомена						Мере		Укупан бр. предмета	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна- износ	Просечна казна
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Прописи о привреди	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	одузим. предмета	одузим. имовин. користи				
Прописи о дувану		1							1	1	5.000	5.000
Пр.о алк.и безалк.пићима												
Пр.о грађ.и урбан.												
Пр.о путевима и друм.саобр.	1	56	2						59	59	126.000	2.135
Промет робе, спољ.и ун.трг.	14	15	37	7	1				74	74	1.055.000	14.526
Пр.о предузетницима												
Пр.о заштити потрошача	5	5	22	4	3				39	39	561.000	14.384
Пр.о оглашавању	3	1	9	5	1				19	19	319.000	16.789
Пр.о телеком.и радиодиф.												
Пр.о угоститељ.и туризму	76	151	59						286	286	904.000	3.160
Комуналне делатности	47	400	39						486	486	1.215.300	2.500
Станд.жигови.патенти.аут.пр.												
Заштита конкуренције												
Остали проп.из области прив.												
УКУПНО	146	629	168	16	5				964	964	4.185.300	4.341
Прописи о раду, радни односи	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	одузим. предмета	одузим. имовин. користи	Укупан бр.предмет а	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
Заснив.и прест. радног одн.	11	11	108	2					132	132	2.412.000	18.272
Заштита на раду	7	25	64	18					114	114	2.479.000	21.746
Употр.фирме и назива												
Плате, одм., одсус., радно вр.			1						1	1	20.000	20.000
Сви остали прекршаји		28	3						31	31	155.000	5.000
УКУПНО	18	64	176	20					278	278	5.066.000	18.223

табела 3

Предузетници, 2007. година, Београд	Број изречених санкција: новчана казна и опомена						Мере		Укупан бр. предмета	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна- износ	Просечна казна
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Прописи о привреди	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	одузим. предмета	одузим. имовин. користи				
Прописи о дувану			1						1	1	6.000	6.000
Пр.о алк.и безалк.пићима		1	2	7	1				11	11	840.000	76.634
Пр.о грађ.и урбан.												
Пр.о путевима и друм.саобр.		5	22	3					30	30	486.500	16.216
Промет робе, спољ.и ун.трг.	11	1	39	11	1		16		63	63	1.964.000	31.175
Пр.о предузетницима	6	44	77	1	2		9	1	130	130	2.188.500	16.834
Пр.о заштити потрошача	1	2	41	42	4				90	90	5.580.000	62.000
Пр.о оглашавању	1		1	2					4	4	80.000	20.000
Пр.о телеком.и радиодиф.			1				1		1	1	20.000	20.000
Пр.о угоститељ.и туризму	37	44	33						114	114	981.000	8.605
Комуналне делатности	18	160	15						193	193	937.300	4.856
Станд.жигови.патенти.аут.пр.												
Заштита конкуренције												
Остали проп.из области прив.		6					2		6	6	14.000	2.333
УКУПНО	74	263	232	66	6		28	1	641	641	13.097.000	20.433
Прописи о раду, радни односи	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	одузим. предмета	одузим. имовин. користи	Укупан бр.предмет а	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
Заснив.и прест. радног одн.	4	5	94	58	7				168	168	7.684.000	45.738
Заштита на раду	1	9	29	11	3				53	53	2.292.000	43.245
Употр.фирме и назива												
Плате, одм., одсус., радно вр.												
Сви остали прекршаји		42	8	1					51	51	446.000	8.745
УКУПНО	5	56	131	70	10				272	272	10.422.000	38.316

табела 4

Правна лица, 2008. година, Београд	Број изречених санкција: новчана казна и опомена						Мере		Укупан бр. предмета	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна- износ	Просечна казна
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Прописи о привреди	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	одузим. предмета	одузим. имовин. користи				
Прописи о дувану												
Пр.о алк.и безалк.пићима			1						1	1	20.000	20.000
Пр.о грађ.и урбан.												
Пр.о путевима и друм.саобр.	1		1	2					4	4	125.000	31.250
Промет робе, спољ.и ун.трг.	6		27	15	4		2		52	52	2.498.000	48.038
Пр.о предузетницима												
Пр.о заштити потрошача	4		1	10	2				17	17	1.185.000	69.705
Пр.о оглашавању			1	7	3				11	11	1.040.000	91.818
Пр.о телеком.и радиодиф.												
Пр.о угоститељ.и туризму	19	31	73	1					124	124	2.030.000	16.370
Комуналне делатности	59	138	15	5					217	217	1.259.000	5.802
Станд.жигови.патенти.аут.пр.												
Заштита конкуренције												
Остали проп.из области прив.	1								1	1		
УКУПНО	90	169	119	40	9		2		427	427	8.151.000	19.089
Прописи о раду, радни односи	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	одузим. предмета	одузим. имовин. користи	Укупан бр.предмет а	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
Заснив.и прест. радног одн.	9		11	18	20	3			61	61	6.080.000	99.672
Заштита на раду	6		5	21	16	3			51	51	11.550.000	226.470
Употр.фирме и назива												
Плате, одм., одсус., радно вр.												
Сви остали прекршаји	3	3	23						29	29	610.000	20.034
УКУПНО	18	3	39	39	36	6			141	141	18.240.000	129.362

табела 5

Одговорна лица, 2008. година, Београд	Број изречених санкција: новчана казна и опомена						Мере		Укупан бр. предмета	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна- износ	Просечна казна
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Прописи о привреди	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	одузим. предмета	одузим. имовин. користи				
Прописи о дувану												
Пр.о алк.и безалк.пићима												
Пр.о грађ.и урбан.												
Пр.о путевима и друм.саобр.		3	1						4	4	21.000	5.250
Промет робе, спољ.и ун.трг.	6	18	25	3					52	52	918.500	17.663
Пр.о предузетницима												
Пр.о заштити потрошача	5		7	3					15	15	278.000	18.533
Пр.о оглашавању	2	1	9	3					15	15	360.000	24.000
Пр.о телеком.и радиодиф.												
Пр.о угоститељ.и туризму	19	106	13						138	138	592.000	4.290
Комуналне делатности	67	234	15	5					321	321	478.500	1.490
Станд.жигови,патенти,аут.пр.												
Заштита конкуренције												
Остали проп.из области прив.	1								1	1		
УКУПНО	100	362	70	14					546	546	2.648.000	4.849
Прописи о раду, радни односи	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	одузим. предмета	одузим. имовин. користи	Укупан бр.предмет а	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
Заснив.и прест. радног одн.	9	6	45	1					61	61	1.320.000	21.639
Заштита на раду	7	4	40						51	51	1.110.000	21.764
Употр.фирме и назива												
Плате, одм., одсус., радно вр.												
Сви остали прекршаји	1	21	1						23	23	88.000	3.826
УКУПНО	17	31	86	1					135	135	2.518.000	18.651

табела 6

Предузетници, 2008. година, Београд	Број изречених санкција: новчана казна и опомена						Мере		Укупан бр. предмета	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна- износ	Просечна казна
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Прописи о привреди	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	одузим. предмета	одузим. имовин. користи				
Прописи о дувану												
Пр.о алк.и безалк.пићима		1	2	3	1				7	7	480.000	68.571
Пр.о грађ.и урбан.												
Пр.о путевима и друм.саобр.		3	11						14	14	274.500	19.607
Промет робе, спољ.и ун.трг.	5		14	3			4		22	22	627.000	28.500
Пр.о предузетницима	1	3	29	1				1	34	34	717.000	21.088
Пр.о заштити потрошача	2	9	13	3					27	27	1.565.000	57.963
Пр.о оглашавању				3	1				4	4	360.000	90.000
Пр.о телеком.и радиодиф.												
Пр.о угоститељ.и туризму	4	45	21						70	70	771.000	11.014
Комуналне делатности	11	58	5						74	74	296.500	4.006
Станд.жигови.патенти.аут.пр.												
Заштита конкуренције												
Остали проп.из области прив.		1					1		1	1	2.000	2.000
УКУПНО	23	120	95	13	2		5	1	253	253	5.093.000	20.130
Прописи о раду, радни односи	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	одузим. предмета	одузим. имовин. користи	Укупан бр.предмет а	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
Заснив.и прест. радног одн.		4	30	3	2				39	39	1.605.000	41.153
Заштита на раду			10		1				11	11	885.000	80.454
Употр.фирме и назива												
Плате, одм., одсус., радно вр.												
Сви остали прекршаји		15	5						20	20	177.000	8.850
УКУПНО		19	45	3	3				70	70	2.667.000	38.100

табела 7

Правна лица, 2007. година, Ниш	Број изречених санкција: новчана казна и опомена						Укупан бр. предмета	Укупан бр. кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Прописи о привреди	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.				
Прописи о дувану	1						1	1		
Пр.о алк.и безалк.пићима										
Пр.о грађ.и урбан.	1						1	1		
Пр.о путевима и друм.саобр.	9	18	4	1	2		34	34	460.000	13.529
Промет робе, спољ.и ун.трг.	5	2	8	2	3		20	20	660.000	33.000
Пр.о предузетницима										
Пр.о заштити потрошача										
Пр.о оглашавању										
Пр.о телеком.и радиодиф.										
Пр.о угоститељ.и туризму	2	13		3			18	18	285.000	15.833
Комуналне делатности	11	3	55				69	69	1.250.000	18.116
Станд.жигови,патенти,аут.пр.										
Заштита конкуренције										
Остали проп.из области прив.		1	3	1	3		8	8	400.000	50.000
УКУПНО	29	37	70	7	8		151	151	3.055.000	20.232
Прописи о раду, радни односи	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	Укупан бр.предмет а	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
Заснив.и прест. радног одн.	4	1				4	9	9	3.010.000	334.444
Заштита на раду	5	3	4	1	5		18	18	1.120.000	62.222
Употр.фирме и назива	2		1			2	5	5	1.020.000	204.000
Плате, одм., одсус., радно вр.				1			1	1	80.000	80.000
Сви остали прекршаји	9	1	2	2	1		15	15	335.000	22.333
УКУПНО	20	5	7	4	6	6	48	48	5.565.000	115.937

табела 8

Одговорна лица, 2007. година, Ниш	Број изречених санкција: новчана казна и опомена						Укупан бр. предмета	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна- износ	Просечна казна
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Прописи о привреди	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.				
Прописи о дувану	1						1	1		
Пр.о алк.и безалк.пићима										
Пр.о грађ.и урбан.	1						1	1		
Пр.о путевима и друм.саобр.	9	32	18				59	59	510.000	8.644
Промет робе, спољ.и ун.трг.	5	7	7	1			20	20	235.000	11.750
Пр.о предузетницима										
Пр.о заштити потрошача										
Пр.о оглашавању										
Пр.о телеком.и радиодиф.										
Пр.о угоститељ.и туризму	1	14	3				18	18	130.000	7.222
Комуналне делатности	8	12	49				69	69	536.000	7.768
Станд.жигови,патенти,аут.пр.										
Заштита конкуренције										
Остали проп.из области прив.		5	3				8	8	100.000	12.5
УКУПНО	25	70	80	1			176	176	1.511.000	8.585
Прописи о раду, радни односи	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	Укупан бр.предмет а	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
Заснив.и прест. радног одн.	4	1	4				9	9	150.000	16.666
Заштита на раду	4	3	6				13	13	180.000	13.846
Употр.фирме и назива	2	1	2				5	5	35.000	7.000
Плате, одм., одсус., радно вр.		1					1	1	10.000	10.000
Сви остали прекршаји	9	3	8				20	20	340.000	17.000
УКУПНО	19	9	20				48	48	715.000	14.896

табела 9

Предузетници, 2007. година, Ниш	Број изречених санкција: новчана казна и опомена						Укупан бр. предмета	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна- износ	Просечна казна
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Прописи о привреди	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.				
Прописи о дувану		5					5	5	40.000	8.000
Пр.о алк.и безалк.пићима			3				3	3	100.000	33.333
Пр.о грађ.и урбан.		1					1	1	5.000	5.000
Пр.о путевима и друм.саобр.	1	22	8	2			33	33	544.000	16.485
Промет робе, спољ.и ун.трг.		5	10	4	2		21	21	835.000	39.762
Пр.о предузетницима										
Пр.о заштити потрошача	1	4	4		3		12	12	700.000	58.333
Пр.о оглашавању										
Пр.о телеком.и радиодиф.										
Пр.о угоститељ.и туризму	3	20	14	1			38	38	330.000	8.684
Комуналне делатности	14	16	60				90	90	980.000	10.888
Станд.жигови,патенти,аут.пр.										
Заштита конкуренције										
Остали проп.из области прив.	14	36	38	8	10		106	106	3.460.000	32.641
УКУПНО	33	109	137	15	15		309	309	6.994.000	22.634
Прописи о раду, радни односи	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	Укупан бр.предмет а	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
Заснив.и прест. радног одн.		1		1	6		8	8	1.910.000	238.750
Заштита на раду	2	3	1	1	1		8	8	410.000	51.250
Употр.фирме и назива	2	2	6	3	2		15	15	660.000	44.000
Плате, одм., одсус., радно вр.	1		1		1		3	3	110.000	36.666
Сви остали прекршаји	4	8	5	5	7		29	29	1.180.000	40.690
УКУПНО	9	14	13	10	17		63	63	4.270.000	67.777

табела 10

Правна лица, 2008. година, Ниш	Број изречених санкција: новчана казна и опомена						Укупан бр. предмета	Укупан бр. кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Прописи о привреди	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.				
Прописи о дувану					1		1	1	400.000	400.000
Пр.о алк.и безалк.пићима										
Пр.о грађ.и урбан.										
Пр.о путевима и друм.саобр.	13	1	12	21	28		75	75	7.315.000	97.535
Промет робе, спољ.и ун.трг.	1	1	7	12	4		25	25	2.175.000	87.000
Пр.о предузетницима										
Пр.о заштити потрошача					1		1	1	400.000	400.000
Пр.о оглашавању										
Пр.о телеком.и радиодиф.										
Пр.о угоститељ.и туризму	3		7	7	2		19	19	760.000	40.000
Комуналне делатности	7	3	60	26			96	96	2.030.000	21.146
Станд.жигови,патенти,аут.пр.										
Заштита конкуренције										
Остали проп.из области прив.	12		60	21	9		102	102	4.860.000	47.647
УКУПНО	36	5	146	87	45		319	319	17.940.000	21.146
Прописи о раду, радни односи	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	Укупан бр.предмет а	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
Заснив.и прест. радног одн.	1				2	5	8	8	3.600.000	450.000
Заштита на раду	2			3	4	8	17	17	6.610.000	388.823
Употр.фирме и назива	1		3				4	4	90.000	22.500
Плате, одм., одсус., радно вр.										
Сви остали прекршаји	3	1		2	22	2	30	30	6.145.000	204.833
УКУПНО	7	1	3	5	28	15	59	59	16.445.000	278.729

табела 11

Одговорна лица, 2008. година, Ниш	Број изречених санкција: новчана казна и опомена						Укупан бр. предмета	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна- износ	Просечна казна
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Прописи о привреди	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.				
Прописи о дувану										
Пр.о алк.и безалк.пићима										
Пр.о грађ.и урбан.										
Пр.о путевима и друм.саобр.	13	51	13				77	77	515.000	6.688
Промет робе, спољ.и ун.трг.	1	6	17	1			25	25	600.000	24.000
Пр.о предузетницима										
Пр.о заштити потрошача			1				1	1	30.000	30.000
Пр.о оглашавању										
Пр.о телеком.и радиодиф.										
Пр.о угоститељ.и туризму	3	12	5				20	20	136.000	6.800
Комуналне делатности	7	66	2				75	75	370.000	4.933
Станд.жигови,патенти,аут.пр.										
Заштита конкуренције										
Остали проп.из области прив.	12	80	21				113	113	820.000	7.257
УКУПНО	36	215	59	1			311	311	2.471.000	7.945
Прописи о раду, радни односи	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	Укупан бр.предмет а	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
Заснив.и прест. радног одн.	1		6		1		8	8	480.000	60.000
Заштита на раду	2	3	11				16	16	235.000	14.687
Употр.фирме и назива		2					2	2	10.000	5.000
Плате, одм., одсус., радно вр.										
Сви остали прекршаји	3	3	24				30	30	735.000	24.500
УКУПНО	6	8	41		1		56	56	1.460.000	26.071

табела 12

Предузетници, 2008. година, Ниш	Број изречених санкција: новчана казна и опомена						Укупан бр. предмета	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна- износ	Просечна казна
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Прописи о привреди	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.				
Прописи о дувану										
Пр.о алк.и безалк.пићима										
Пр.о грађ.и урбан.										
Пр.о путевима и друм.саобр.	10	10	4	5	3		32	32	1.380.000	43.125
Промет робе, спољ.и ун.трг.			28	5	3		36	36	1.475.000	40.792
Пр.о предузетницима										
Пр.о заштити потрошача	1				1		2	2	300.000	150.000
Пр.о оглашавању										
Пр.о телеком.и радиодиф.										
Пр.о угоститељ.и туризму	3	9	30	3	1		46	46	1.055.000	22.935
Комуналне делатности	8	38	139	2	3		190	190	3.690.000	19.421
Станд.жигови,патенти,аут.пр.		3					3	3	15.000	5.000
Заштита конкуренције										
Остали проп.из области прив.	7	40	95	20	10		172	172	5.500.000	31.976
УКУПНО	29	100	296	5	21		481	481	13.415.000	27,89
Прописи о раду, радни односи	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	Укупан бр.предмет а	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
Заснив.и прест. радног одн.			6	3	1		10	10	790.000	79000
Заштита на раду										
Употр.фирме и назива	1	2	2	7	6		18	18	1.000.000	55.555
Плате, одм., одсус., радно вр.										
Сви остали прекршаји	1	2	9		15	2	35	35	4.190.000	119.714
УКУПНО	2	4	17	16	22	2	63	63	5.980.000	94.921

табела 13

Правна лица, 2007. година, Нови Сад	Број изречених санкција: новчана казна и опомена						Укупан бр. предмета	Укупан бр. кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Прописи о привреди	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.				
Прописи о дувану	3	3	1				7	7	45	6.428
Пр.о алк.и безалк.пићима										
Пр.о грађ.и урбан.										
Пр.о путевима и друм.саобр.		1	1	1			3	3	118.000	39.333
Промет робе, спољ.и ун.трг.	24	79	94	11	6		214	214	5.789.000	27.051
Пр.о предузетницима										
Пр.о заштити потрошача	3	3	1	6	1		14	14	876.000	62.571
Пр.о оглашавању			1	1			2	2	120.000	60.000
Пр.о телеком.и радиодиф.										
Пр.о угоститељ.и туризму	1	4	8				15	15	371	24.773
Комуналне делатности		11		2			11	11	34.000	3.090
Станд.жигови,патенти.аут.пр.		2	3				5	5	97.000	19.400
Заштита конкуренције										
Остали проп.из области прив.	5	2	11	1	1		20	20	562.000	28.100
УКУПНО	36	105	120	22	8		291	291	8.012.000	27.533
Прописи о раду, радни односи	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	Укупан бр.предмет а	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
Заснив.и прест. радног одн.				1	3	8	12	12	9.200.000	766.666
Заштита на раду	1	4		1	1	1	8	8	2.539.000	317.375
Употр.фирме и назива										
Плате, одм., одсус., радно вр.	1		2	4	4	5	16	16	7.180.000	448.75
Сви остали прекршаји		1					1	1	10.000	10.000
УКУПНО	2	5	2	6	8	14	37	37	18.929.000	511.594

табела 14

Одговорна лица, 2007. година, Нови Сад	Број изречених санкција: новчана казна и опомена						Укупан бр. предмета	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна- износ	Просечна казна
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Прописи о привреди	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.				
Прописи о дувану	1	4					7	5	9.000	1.800
Пр.о алк.и безалк.пићима										
Пр.о грађ.и урбан.										
Пр.о путевима и друм.саобр.		3					3	3	10.000	3.333
Промет робе, спољ.и ун.трг.	23	115	70	3			214	211	2.425.000	11.492
Пр.о предузетницима										
Пр.о заштити потрошача	3	4	7				14	14	235.000	16.786
Пр.о оглашавању			2				2	2	40.000	20.000
Пр.о телеком.и радиодиф.										
Пр.о угоститељ.и туризму		13					15	13	55.000	4.231
Комуналне делатности		3					11	3	16.000	5.333
Станд.жигови,патенти.аут.пр.		6					5	6	18.000	3.000
Заштита конкуренције										
Остали проп.из области прив.	4	15	2				20	21	118.000	5.619
УКУПНО	31	163	181	3			291	278	2.926.000	10.525
Прописи о раду, радни односи	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	Укупан бр.предмет а	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
Заснив.и прест. радног одн.		1	6	4			12	11	469.000	42.636
Заштита на раду	1	5	1	1			8	8	248.000	31.000
Употр.фирме и назива										
Плате, одм., одсус., радно вр.	1	4	7	3			16	15	406.000	27.066
Сви остали прекршаји		1					1	1	8.000	8.000
УКУПНО	2	11	14	8			37	35	1.131.000	32.314

табела 15

Предузетници, 2007. година, Нови Сад	Број изречених санкција: новчана казна и опомена						Укупан бр. предмета	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна- износ	Просечна казна
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Прописи о привреди	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.				
Прописи о дувану		11	3				14	14	110.000	7.857
Пр.о алк.и безалк.пићима		2	1				3	3	35.000	11.666
Пр.о грађ.и урбан.										
Пр.о путевима и друм.саобр.	3	22	21				46	46	557.000	12.109
Промет робе, спољ.и ун.трг.	25	156	134	18	6		339	339	8.244.000	24.318
Пр.о предузетницима	7	59	35	2	2		105	105	1.885.000	17.952
Пр.о заштити потрошача	3	15	33	3	6		60	60	2.372.000	39.533
Пр.о оглашавању		1	1	1			3	3	158.000	52.666
Пр.о телеком.и радиодиф.										
Пр.о угоститељ.и туризму	4	62	32	1			99	99	1.326.000	13.394
Комуналне делатности		26	7	1			34	34	314.000	9.235
Станд.жигови,патенти,аут.пр.	1	11		1			13	13	163.000	12.538
Заштита конкуренције										
Остали проп.из области прив.	3	46	29		1		79	79	1.082.000	13.696
УКУПНО	46	411	296	27	15		795	795	16.246.000	20.435
Прописи о раду, радни односи	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	Укупан бр.предмет а	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
Заснив.и прест. радног одн.		2	1	1	11		15	15	2.913.000	194.200
Заштита на раду		29			1		30	30	530.000	17.666
Употр.фирме и назива										
Плате, одм., одсус., радно вр.	3	1	6	1	3		14	14	970.000	69.286
Сви остали прекршаји	2	1	1				4	4	35.000	8.750
УКУПНО	5	33	8	2	15		63	63	4.448.000	70.603

табела 16

Правна лица, 2008. година, Нови Сад	Број изречених санкција: новчана казна и опомена						Укупан бр. предмета	Укупан бр. кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Прописи о привреди	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.				
Прописи о дувану	1	5	1				7	7	62.000	8.857
Пр.о алк.и безалк.пићима										
Пр.о грађ.и урбан.										
Пр.о путевима и друм.саобр.					2		2	2	400.000	200.000
Промет робе, спољ.и ун.трг.	13	16	87	28	6		150	150	8.280.000	55.205
Пр.о предузетницима										
Пр.о заштити потрошача	3	2	10	7	4		26	26	2.050.000	78.846
Пр.о оглашавању				1	1		2	2	400.000	200.000
Пр.о телеком.и радиодиф.										
Пр.о угоститељ.и туризму		4	9	2			15	15	430.000	28.666
Комуналне делатности		1		1			2	2	110.000	55.000
Станд.жигови.патенти.аут.пр.										
Заштита конкуренције										
Остали проп.из области прив.	1	6	25	5	2		39	39	1.528.000	39.179
УКУПНО	18	34	132	44	15		243	243	13.260.000	54.568
Прописи о раду, радни односи	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	Укупан бр.предмет а	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
Заснив.и прест. радног одн.				1	14	21	36	36	15.970.000	443.611
Заштита на раду			2	1	2	16	21	21	16.380.000	780.000
Употр.фирме и назива										
Плате, одм., одсус., радно вр.		1	2		7	2	12	12	3.107.000	258.916
Сви остали прекршаји		2	6	2	1	2	13	13	1.475.000	113.461
УКУПНО		3	10	4	24	41	82	82	36.932.000	450.390

табела 17

Одговорна лица, 2008. година, Нови Сад	Број изречених санкција: новчана казна и опомена						Укупан бр. предмета	Укупан бр. кажњ. лица	Укупна казна- износ	Просечна казна
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Прописи о привреди	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.				
Прописи о дувану		7					7	7	13.000	1.857
Пр.о алк.и безалк.пићима										
Пр.о грађ.и урбан.										
Пр.о путевима и друм.саобр.		1	1				2	2	30.000	15.000
Промет робе, спољ.и ун.трг.	12	39	75	12			150	138	3.435.000	24.891
Пр.о предузетницима										
Пр.о заштити потрошача	3	4	16	1			26	24	573.000	23.875
Пр.о оглашавању			1	1			2	2	120.000	60.000
Пр.о телеком.и радиодиф.										
Пр.о угоститељ.и туризму		12	3				15	15	105.000	35.000
Комуналне делатности		2	1				2	3	18.000	6.000
Станд.жигови.патенти.аут.пр.										
Заштита конкуренције										
Остали проп.из области прив.	1	33	4				39	38	206.000	5.421
УКУПНО	16	98	101	14			243	229	4.500.000	1.965
Прописи о раду, радни односи	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	Укупан бр.предмет а	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
Заснив.и прест. радног одн.	1	2	30	2	1		36	36	1.269.000	35.250
Заштита на раду		2	17	3			21	22	910.000	41.363
Употр.фирме и назива										
Плате, одм., одсус., радно вр.		4	8				12	12	221.000	18.416
Сви остали прекршаји		10	2	1			13	13	184.000	14.154
УКУПНО	1	18	57	6	1		82	83	2.584.000	31.123

табела 18

Предузетници, 2008. година, Нови Сад	Број изречених санкција: новчана казна и опомена						Укупан бр. предмета	Укупан бр. кажњ. лица	Укупна казна- износ	Просечна казна
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Прописи о привреди	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.				
Прописи о дувану	2	29	2				33	33	246	7.454
Пр.о алк.и безалк.пићима			2				2	2	80.000	40.000
Пр.о грађ.и урбан.										
Пр.о путевима и друм.саобр.	4	20	15				39	39	591.000	15.154
Промет робе, спољ.и ун.трг.	24	68	168	23	7		290	190	10.288.000	35.476
Пр.о предузетницима	7	48	39	3	5		102	102	2.335.000	22.892
Пр.о заштити потрошача	69	12	24	30	6		78	78	5.010.000	64.23
Пр.о оглашавању		1	4	7			12	12	820.000	68.333
Пр.о телеком.и радиодиф.										
Пр.о угоститељ.и туризму	3	64	62	1	1		131	131	2.101.000	16.038
Комуналне делатности		18	8				26	26	345.000	13.269
Станд.жигови.патенти.аут.пр.										
Заштита конкуренције										
Остали проп.из области прив.	2	13	5	1	2		23	23	842.000	36.608
УКУПНО	48	273	329	65	21		736	736	22.658.000	30.785
Прописи о раду, радни односи	опомена	до 10 хиљ.	10-50 хиљ.	50-100 хиљ.	100-500 хиљ.	преко 500 хиљ.	Укупан бр.предмет а	Укупан бр.кажњ. лица	Укупна казна-износ	Просечна казна
Заснив.и прест. радног одн.			1	7	41	3	52	52	16.730.000	321.730
Заштита на раду		30	5	1	12	2	50	50	5.794.000	115.880
Употр.фирме и назива										
Плате, одм., одсус., радно вр.		1	6	7	19	1	34	34	6.520.000	191.765
Сви остали прекршаји		11	13	8	5		37	37	2.317.000	62.622
УКУПНО		42	25	23	77	6	173	173	31.361.000	181.277

табела 19

Град Београд	Област 04 - привреда						Област 06 - рад и радни односи					
	Правна лица		Одговорна лица		Предузетници		Правна лица		Одговорна лица		Предузетници	
Година	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Број предмета	638	427	964	546	641	253	300	141	278	135	272	70
Број кажњених лица	638	427	964	546	641	253	300	141	278	135	272	70
Износ казне (укупно)	16.742.500	8.151.000	4.185.300	2.648.000	13.097.300	5.093.000	55.261.000	18.240.000	5.066.000	2.518.000	10.422.000	2.667.000
Просечна казна	26.242	19.089	4.341	4.850	20.433	20.130	184.203	129.362	18.223	18.652	38.316	38.100

НАПОМЕНА: број предмета рачуна ат је без правних лица у области привреде и без одговорних лица у области радних односа

табела 20

Град Ниш	Област 04 - привреда						Област 06 - рад и радни односи					
	Правна лица		Одговорна лица		Предузетници		Правна лица		Одговорна лица		Предузетници	
Година	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Број предмета	151	319			309	481	48	59			63	63
Број кажњених лица	151	319	176	311	309	481	48	59	48	56	63	63
Износ казне (укупно)	3.055.000	17.940.000	1.511.000	2.471.000	6.994.000	13.415.000	5.565.000	16.445.000	715.000	1.460.000	4.270.000	5.980.000
Просечна казна	20.232	56.238	8.585	7.945	22.634	27.889	115.937	278.728	14.895	26.071	67.777	94.920

НАПОМЕНА: број предмета добијен је сабирањем броја правних лица и предузетника у обе области

табела 21

Град Нови Сад	Област 04 - привреда						Област 06 - рад и радни односи					
	Правна лица		Одговорна лица		Предузетници		Правна лица		Одговорна лица		Предузетници	
Година	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Број предмета	291	243			795	736	37	82			63	173
Број кажњених лица	291	243	278	229	795	736	37	82	35	83	63	173
Износ казне (укупно)	8.012.000	13.260.000	2.926.000	4.500.000	16.246.000	22.658.000	18.929.000	36.932.000	1.131.000	2.584.000	4.448.000	31.361.000
Просечна казна	27.627	54.567	10.525	19.650	20.435	30.785	511.594	450.390	32.314	31.132	70.603	181.277

НАПОМЕНА: број предмета добијен је сабирањем броја правних лица и предузетника у обе области

табела 22

Табела 22

подручје	година	износ укупне казне	укупан број предмета	шифра	број предм. на шифри	% у односу на бр. предм.	износ казне на шифри	% у одн.на износ казне
Београд	2007	103.349.100	2.177	04	1605	73.25	32.600.100	31.55
				06	572	26.25	70.749.000	68.45
	2008	39.317.000	1.010	04	799	79.10	15.892.000	40.42
				06	211	20.90	23.425.000	59.58
Ниш	2007	22.110.000	571	04	460	80.56	11.560.000	52.28
				06	111	19.44	10.550.000	47.72
	2008	57.711.000	922	04	800	86.76	33.826.000	58.61
				06	122	13.23	23.885.000	41.39
Нови Сад	2007	51.692.000	1.186	04	1.086	91.57	27.184.000	52.59
				06	100	8.43	24.508.000	47.41
	2008	111.295.000	1.234	04	979	79.34	40.418.000	36.32
				06	255	20.66	70.877.000	63.68
УКУПНО		385.474.100	7.100,	---	7.100,	---	385.474.100	---

табела 23

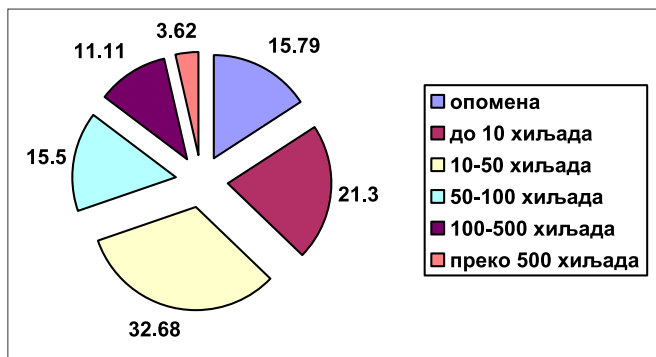
Табела 29

подручје	категорија кажњених	Област привреда - заштитне мере и мере одузимања имовинске користи						УКУПНО (2007. и 2008. год.)
		2007.година			2008.година			
		одузимање предмета	забрана обављања делатности	одузимање имовинске користи	одузимање предмета	забрана обављања делатности	одузимање имовинске користи	
Београд	правна лица	3	-	2	2	-	-	7
	одговорна лица	-	-	-	-	-	-	-
	предузетници	28	-	1	5	-	1	35
Ниш	правна лица	-	-	-	-	-	-	-
	одговорна лица	-	-	-	-	-	-	-
	предузетници	-	-	-	4	-	-	4
Нови Сад	правна лица	-	-	-	-	-	-	-
	одговорна лица	-	-	-	-	-	-	-
	предузетници	-	-	-	1	-	-	1
УКУПНО		31	-	3	12	-	1	47

РЕЗУЛТАТИ ПРЕМА СТАТУСУ КАЖЊЕНИХ

правна лица-привредна друштва

Пракса показује да су правна лица која се појављују у прекршајном поступку углавном друштва са ограниченом одговорношћу, а изузетно акционарска, што значи да се ради о приватном сектору једнако као и код категорије предузетника, са релативно малим бројем запослених. Током 2 посматране године, кажњено је 2736 ових лица, са санкцијом од укупно 217.107.500,00 динара, те је просечна казна 79.352,00 динара или приближно 882 еура (по курсу од 90,00 динара). У области привреде кажњених привредних друштава је 2069, а у области радних односа 667. Највише кажњених убедљиво је имао Београд (1506), што је више од половине укупног броја. Структура санкција је следећа:

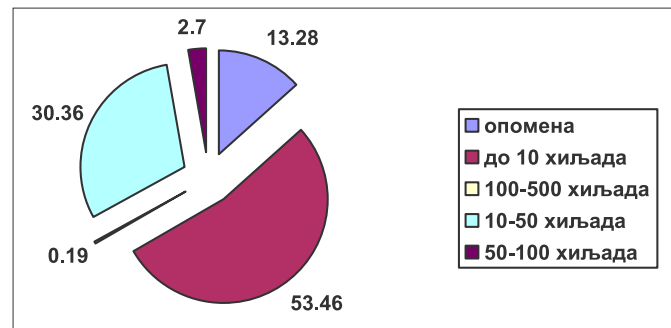

Уочава се да број опомена није мали, посебно ако се има у виду претпоставка да економска снага привредних друштава генерално није занемарива (у области радних односа чак је 65 ових санкција, али знатно више у 2007. години), док је лица са казном преко

500.000,00 динара 99 и у свим случајевима су у питању дела из области радних односа, где је минимална казна 600.000,00 односно 800.000,00 динара. Изречено је и 5 заштитних мера одузимања предмета прекршаја и 2 мере одузимања незаконито стечене имовинске користи (све област привреде, подручје Београда), док заштитна мера забране обављања одређених делатности нигде није утврђена.

одговорна лица

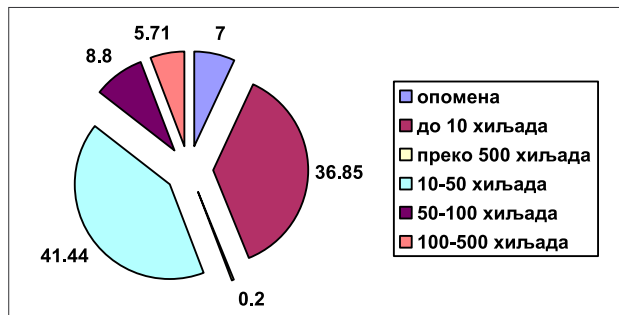
Како је и речено, поступак против правног лица подразумева да је кроз захтев овлашћеног подносиоца једновременно означено и одговорно лице-онај коме је у привредном субјекту поверено вршење одређених послова. Број правноснажно кажњених одговорних лица добијен кроз истраживање (3139) знатно је већи од броја кажњених правних лица, а објашњење стоји у раније изнетој констатацији да је у неким предметима настала делимична правноснажност стога што је нпр. правно лице престало да постоји или решење није ни уручено а одговорно лице је већ платило казну (и тиме се одрекло права на жалбу) или је примењен (неправилан) приступ да се правноснажност одређује засебно у односу на свако лице обухваћено захтевом. У сваком случају, укупна казна је 31.715.300,00 динара, па просек износи 10.104,00 динара или око 112 еура. Санкције су заступљене на следећи начин:

Овде треба објаснити околност да се 91 лице појављује са казном већом од максимално прописане (50.000,00 динара): реч је о ситуацији у којој је одговорно лице учинило више прекршаја у истом предмету (стицај) па је казна по сваком сабрана и приказана као једна (исти принцип примењен је и код правних лица. Ово стога што истраживањем није тражен па ни добијен податак колико је било засебних прекршаја једног лица у једном предмету већ првенствено број тих лица и изречена санкција). Генерално, изразито је висок број новчаних казни до 10.000,00 динара, где је и просек свих. Једина могућа заштитна мера (забране обављања одређених послова) није изрицана.

предузетници

За истраживање, бар с тачке његовог циља, ова категорија кажњених је посебно интересантна. У посматраном периоду, изречене су казне према 3919 лица, у укупној вредности од 136.651.300,00 динара и просеком од 34.869,00 динара или око 387 еура. У области радних односа правноснажно су кажњена 704 предузетника, опет највише на подручју Београда, а у оквиру шифре 04 се налази преосталих 3215 лица. Структура санкција је:

уз поновну напомену да број лица са казном изнад 500.000,00 динара као максимално прописаном (8) заправо чине случајеви утврђивања казни за дела у стицају и изрицања јединствене санкције изнад максимума, што је потом пренето и као означени показатељ у истраживању. Заштитних мера је 38 (одузимање предмета, 33 на подручју Београда, 4 у Нишу и 1 у Новом Саду, све у области привреде), а забележена су и два случаја одузимања незаконито стечене имовинске користи, такође на истој шифри.

Просечно изрицане казне, по областима и истраживаним подручјима, су:

Привреда:

Орган - суд	Правна лица	Одговорна лица	Предузетници
Београд	22.035,00	4.525,00	20.347,00
Ниш	44.670,00	8.176,00	25.834,00
Нови Сад	39.835,00	14.646,00	25.410,00

Радни односи:

Орган - суд	Правна лица	Одговорна лица	Предузетници
Београд	166.669,00	18.363,00	38.272,00
Ниш	205.700,00	20.913,00	81.349,00
Нови Сад	469.420,00	31.483,00	151.733,00

табела 24

подручје	година	област	санкције - правна лица								укуп.број кажњених лица	износ казне (укупно)
			опомена	до 10 хиљада	10-50 хиљада	50-100 хиљада	100-500 хиљада	преко 500 хиљада	одузимање предмета	одуз.имов. користи		
Београд	2007	04	158	195	196	68	21	-	3	2	638	15.317.000
		06	18	19	50	98	98	17	-	-	300	55.261.000
	2008	04	90	171	119	40	7	-	2	-	427	8.151.000
		06	18	3	39	39	36	6	-	-	141	18.240.000
Ниш	2007	04	29	37	70	7	8	-	-	-	151	3.055.000
		06	20	5	7	4	6	6	-	-	48	5.565.000
	2008	04	36	5	146	87	45	-	-	-	319	17.940.000
		06	7	1	3	5	28	15	-	-	59	16.445.000
Нови Сад	2007	04	36	105	120	22	8	-	-	-	291	8.012.000
		06	2	5	2	6	8	14	-	-	37	18.929.000
	2008	04	18	34	132	44	15	-	-	-	243	13.260.000
		06	-	3	10	4	24	41	-	-	82	36.932.000
УКУПНО			432	583	894	424	304	99	5	2	2.736	217.107.500

табела 26

подручје	година	област	санкције - предузетници								укуп.број кажњених лица	износ казне (укупно)
			опомена	до 10 хиљада	10-50 хиљада	50-100 хиљада	100-500 хиљада	преко 500 хиљада	одузимање предмета	одуз.имов. користи		
Београд	2007	04	74	263	232	66	6	-	28	1	641	13.097.300
		06	5	56	131	70	10	-	-	-	272	10.422.000
	2008	04	23	120	95	13	2	-	5	1	253	5.093.000
		06	-	19	45	3	3	-	-	-	70	2.667.000
Ниш	2007	04	33	109	137	15	15	-	-	-	309	6.994.000
		06	9	14	13	10	17	-	-	-	63	4.270.000
	2008	04	29	100	296	35	21	-	4	-	481	13.415.000
		06	2	4	17	16	22	2	-	-	63	5.980.000
Нови Сад	2007	04	46	411	296	27	15	-	-	-	795	16.246.000
		06	5	33	8	2	5	-	-	-	63	4.448.000
	2008	04	48	273	329	65	21	-	1	-	736	22.658.000
		06	-	42	25	23	77	6	-	-	173	31.361.000
УКУПНО			274	1.444	1.624	345	224	8	38	2	3.919	136.651.300

табела 27

подручје	укупан број кажњених лица	број кажњених прав. и одг. лица (привр.друштво)	% у односу на укупан број кажњених лица	% у одн. на укуп. број привр. друштава (5875)	број кажњених предузетника	% у односу на укупан број кажњених лица	% у односу на укупан број предузетника
Београд (обе године)	4.665	3.429	73,5	58,37	1.236	26,5	31,54
Ниш (обе године)	2.084	1.168	56,05	19,88	916	43,95	23,37
Нови Сад (обе године)	3.045	1.278	41,98	21,75	1.767	58,02	45,08
УКУПНО	9.794	5.875	-	-	3.919	-	-

РЕЗУЛТАТИ ПО ОБЛАСТИМА

1. Привреда:

(приказ броја кажњених лица дат је или по прекршајима из појединачних-конкретних- закона или по прекршајима како из закона тако и из подзаконских аката који регулишу неку област - најчешће одлука, ређе уредби).

1.1.Закон о дувану:

Овај Закон регулише услове и начин производње, обраде и стављања у промет дувана и дуванских производа. Најчешћи прекршаји у пракси су из чл. 90 (дела трговаца на мало дуванским производима), нпр. када привредни субјекат није регистрован за обављање делатности или је важност дозволе за трговину истекла а није продужена, као и продаја дуванских производе по ценама различитим од оних које су одређене од стране произвођача односно увозника дуванских производа и као такве пријављене Управи за дуван. Последица прекршајног санкционисања у овим случајевима је и одузимање дозволе трговцу на мало у управном поступку и немогућност поновног обављања делатности у року од наредних годину дана од дана доношења решења Управе за дуван. Из истраживања се закључује да је у обе посматране године био релативно мали број оваквих прекршаја тј. кажњених лица (92) и да су претежно учињени од стране предузетника, највише у Новом Саду (47), па Београду (8) и Нишу (5), уз благо санкционисање (на доњој граници или уз њу), те се може констатовати да је област ваљано уређена и да се Закон ипак поштује.

1.2. Закон о вину и ракији:

Закон уређује производњу вина и ракије, услове за стављање у промет вина и ракије и других алкохолних пића која се производе уз употребу дестилата од грозђа, воћа, вина или прерађевина од воћа и рафинисаног етил алкохола. Најчешћи прекршаји предузетника су стављање у промет вина или ракије или других алкохолних пића у ринфузном стању, неоригинално упакованих и без декларације, као и продаја на недозвољеним местима, са казнама од 100.000,00 до 500.000,00 хиљада динара, а правних лица излагање и продаја вина, ракије и алкохолних пића у ринфузном стању на недозвољеном месту (санкција је новчана казна од 150.000,00 до 1.000.000,00 динара), док су стављање у промет вина или ракије за непосредну људску потрошњу који нису оригинално упаковани и продаја или куповина истих производа у ринфузном стању привредни преступ. У посматраном периоду регистровано је укупно 27 кажњених лица из наведене области, што је готово занемарив број, од чега 19 на подручју Београда, а у том броју је чак 17 предузетника.

1.3. Закон о планирању и изградњи:

Овај Закон садржи незнатан број прекршаја (већина противправних радњи прописана је као кривично дело) и у посматраном периоду регистрована су укупно 3 кажњена лица, сва три на подручју Ниша, док их ни у Београду ни у Новом Саду није било.

1.4.прописи о превозу у друмском саобраћају и путевима:

Реч је првенствено о два закона-Закону о јавним путевима и Закону о превозу у друмском саобраћају, с тим што их на градском нивоу могу пратити и одговарајуће одлуке (тако нпр. у Београду Одлука о аутокси превозу, Олука о улицама и локалним и

некатегорисаним путевима). Пракса показује да се у случају Закона о јавним путевима углавном ради о претовару возила и обављању јавног превоза без дозволе за исти. Код Закона о превозу у друмском саобраћају за теже прекршаје правних лица санкције су прописане у оквирима од 50.000,00 до 200.000,00 динара, када су дела лакша и распон је мањи, код предузетника је за све радње предвиђена казна од 20.000,00 до 80.000,00 динара, за одговорно лице она је максимално 10.000,00 динара, али је у случају прекршаја из чл. 52 ст. 1 тач. 4 (обављања превоза без испуњених услова прецизираних у чл. 6 и 36 ст. 1 истог Закона) као обавезна прописана и заштитна мера одузимања возила као предмета прекршаја. Чести прекршаји везани су за нерегистровани превоз лица и ствари, превоз без прописаног путног налога и без истакнуте фирме односно натписа да се ради о превозу за сопствене потребе. По одлукама на нивоу градова (за Београд је то рецимо Одлука о аутотакси превозу, материја је на сличан начин уређена и у остала два града) прекршаји се чине обављањем аутотакси превоза без испуњених прописаних услова, непријављивањем измене података из такси дозволе или података о возилу у прописаном року, неукључивањем таксиметра, наплатом нетачне цене, онемогућавањем инспекцијског прегледа итд. На подручју Београда, по свим означеним прописима, регистрована су 264 правноснажно кажњена лица, на подручју Ниша чак 310, а у Новом Саду свега 95 (и од тог броја убедљиво највише предузетника-85).

1.5.Закон о условима за обављање промета робе, услова за обављање промета робе и инспекцијском надзору, Закон о трговини...(прописи везани за промет робе):

Овим прописима уређена је област промета робе и услуга у промету робе-комисионих, агенцијских, берзанских, услуга складиштења, контроле квантитета и квалитета робе, њеног

осигурања итд.Углавном је у примени Закон о условима за обављање промета робе...са највећом заступљеношћу предмета у области неправилног вођења или невођења пословних евиденција и промета производа без исправа о њиховом пореклу-доказа о набавци (овде спада и изразито висок број предмета бесправне продаје робе од стране физичких лица, тзв. сива економија, али та материја није обухваћена истраживањем). Санкције су за правна лица од 50.000,00 до 1.000.000,00 динара, за предузетнике од 50.000,00 до 500.000,00 динара и за одговорна лица од 30.000,00 до 50.000,00 динара, са обавезним мерама одузимања предмета прекршаја и одузимања незаконито стечене имовинске користи. Према добијеним подацима за обе године, огромна је диспропорција у броју правноснажних кажњених лица која имају судови за прекршаје: Ниш само 137, Нови Сад 1342, Београд 332, док је несразмера између броја правних лица и предузетника нешто блажа. Првих је 533, других 771 (резултати намећу више конкретних питања: да ли је нпр. предузетништво на подручју Ниша мање развијено или инспекцијски органи на истом подручју само ређе врше контроле или је узрок мањег присуства предмета управо у поштовању закона или је, рецимо у случају Београда, кључни проблем у уручењу одлука које су иначе донете, те да ли се, са друге стране, у међусобном поређењу привредних субјеката, предузетници можда налазе у неповољнијој ситуацији због слабије оспособљене структуре запослених тј. лошије унутрашње организације, што резултира неправилностима у пословању итд.).

1.6. Закон о приватним предузетницима:

У време доношења, Закон је представљао један од првих аката државе којим је отворен простор приватној својини и иницијативи, а у садашњем тренутку је готово потпуно превaziђен и релативно ретко у примени. Низ његових одредби у међувремену је „пресељен“

у друге законе-Закон о привредним друштвима, Закон о заштити потрошача, Закон о условима за обављање промета робе...итд. Може се рећи да је од Закона остао практично само оквир тј. да је на снази онај део који регулише услове за оснивање радњи и начин њиховог пословања, са малим бројем казних одредби, а прекршаје, како и сам назив Закона каже, чине искључиво предузетници. Новчане казне за најчешће прекршаје су до 100.000, динара (најтежа санкција је до 200.000,00 динара), а предвиђена је и могућност изрицања заштитне мере забране обављања делатности и мере одузимања незаконито стечене имовинске користи. У пракси су најчешћа дела везана за непоштовање радног времена, неистичање фирме и невођење евиденције о пословању (која се не може подвести под истоврсни прекршај из Закона о условима за обављање промета робе, услова за обављање промета робе и инспекцијском надзору). Занимљиво је да на подручју Суда за прекршаје Ниш уопште нема кажњених лица (поново се поставља исто питање као и код промета робе), у Новом Саду их је 207, Београду 164.

1.7.Закон о заштити потрошача:

Овај Закон на целовит начин уређује основна права потрошача, начин остваривања тих права и примену етичких начела. Кроз њега су решена питања заштите живота, здравља, сигурности и економских интереса потрошача, њихово информисање и образовање као и начин накнаде штете, образован Савет за заштиту потрошача и предвиђена могућност организовања потрошача у удружења, покрете, савезе и сл. Пракса је показала да привредна друштва и предузетници прекршаје из означене области најчешће чине при продаји здравствено или хигијенски неисправних или производа којима је истекао рок употребе, издавању рачуна, истицању цена, обавештењима о снижењима цена, одбијању

да се узме у разматрање приговор потрошача итд., а ређе кроз непоштовање рокова испоруке производа или каталошку продају робе. Надзор над применом Закона врши чак девет различитих инспекцијских органа, претежно тржишна инспекција, а занимљиво је да, осим новчаних казни (за правна лица од 100.000,00 до 1.000.000,00 динара, за предузетнике од 100.000,00 до 500.000,00 динара, за одговорна лица од 20.000,00 до 50.000,00 динара), није предвиђена могућност изрицања било које заштитне мере, ни обавезно ни факултативно. На подручју Ниша, за обе године, регистровано је укупно 16 правноснажних кажњених лица, на подручју Новог Сада 216, у Београду 227. Поново дакле имамо велику диспропорцију и нешто сигурнији закључак да, пошто се права потрошача приближно једнако крше у целој Републици, град Ниш или нема развијен сектор предузетништва и привредних друштава или инспекције недовољно прате примену Закона (најмања је вероватноћа да се прописи доследно поштују).

1.9. Закон о оглашавању

И ово је један од нових закона којим су је регулисани услови и начин оглашавања, права и обавезе оглашивача, произвођача и преносилаца огласних порука, те права прималаца порука. Учестале повреде се чине кроз кршење начела оглашавања, неовлашћену употребу туђег (заштићеног) знака, оглашавање порнографских садржаја, оглашавање којим се примаоци поруке доводе у заблуду у погледу нпр. цена, распродаја итд. Казне су у распону од 100.000,00 до 1.000.000,00 динара за правна лица, од 100.000,00 до 500.000,00 динара за предузетнике и од 20.000,00 до 50.000,00 за одговорна лица, са могућношћу изрицања заштитних мера забране обављања одређених делатности (правна лица и предузетници) односно забране обављања одређених послова (одговорна лица). Надзор

над применом закона обављају тржишна, туристичка, здравствена, санитарна и комунална инспекција, као и организација основана у области радиодифузије. По броју предмета, рекло би се да је Закон „заживео“ првенствено на подручју Београда где је у две године правноснажно окончано 65 предмета (од чега само 8 предузетника), у Новом Саду их је 23 (у том броју чак 15 предузетника), док на подручју Ниша означених предмета тј. кажњених лица нема.

1.9. телекомуникације, радиодифузија

У питању су два Закона (о телекомуникацијама и о радиодифузији) којих у пракси (кроз правноснажна решења окончана санкционисањем) у поступку пред судовима за прекршаје на истраживаном подручју није ни било, осим једног случаја у Београду (предузетник, Закон о радиодифузији, заштитна мера одузимања предмета изречена сагласно Закону о прекршајима пошто кроз посебни закон није предвиђена). У постојећим захтевима за покретање поступка реч је углавном о коришћењу радио станица без претходно прибављене дозволе или по њеном истеку односно емитовању програма без дозволе РАТЕЛ-а. Низ одредби Закона о радиодифузији у међувремену је стављен ван снаге доношењем Закона о оглашавању.

1.10. туризам и угоститељство

У пракси се привредни субјекти појављују као извршиоци прекршаја по Закону о туризму и одговарајућим градским одлукама (нпр. Одлука о радном времену угоститељских објеката). Закон о туризму садржи само прекршајне одредбе, са новчаним казнама од 80.000,00 до 500.000,00 динара за правна лица (тежа дела), или нижим минимумом и максимумом, те казнама за предузетнике од 40.000,00 до 200.000,00 динара или и мање (по истом принципу као

и код привредних друштава). Највећи распон казне за одговорна лица је од 10.000,00 до 20.000,00 динара. Честе повреде прописа су обављање делатности у угоститељском објекту тј. простору који не испуњава прописане услове, избегавање плаћања боравишне таксе надлежном органу, непоштовање радног времена објеката и слично. Највише прекршаја регистровано је на подручју Београда, чак 912, знатно више у односу на Ниш (159) и Нови Сад (288-у овом броју поново је висок проценат предузетника-220).

1.11. комуналне делатности

Област је углавном „покривена“ одлукама које, у зависности од града, имају и различите називе, а заправо уређују приближно истоветна питања условно локалног значаја. Тако за подручје Београда постоји нпр. Одлука о комуналној инспекцији, о кућном реду, о одржавању чистоће, Одлука о условима и начину постављања привремених објеката на јавним површинама, о општем уређењу града итд. По свим овим подзаконским прописима предвиђене су санкције и за правна и за одговорна лица и за предузетнике, с тим што казне, према Закону о прекршајима, не могу прећи половину износа казни које се прописују законима, што практично значи да је максимална казна за правно лице 500.000,00 динара, а за предузетника 250.000,00 динара. Готово је запрепашћујући податак да је нпр. у Београду за 2 године правноснажно по овом основу кажњено чак 1569 лица, а у Новом Саду 79 (однос је приближно 20:1), док је у Нишу реч о „средњем“ броју од 589 лица. Питање које се прво намеће је животнo логично: да ли је оволика диспропорција (свакако и уз узимање у обзир броја становника) узрокована културом живљења или и нечим другим-о борби за егзистенцију није реч јер, иако знатан број захтева на подручју Београда долази од стране комуналне инспекције због заузећа јавне површине при неовлашћеној продаји робе, ти захтеви се не односе на привредна

друштва и предузетнике већ на физичка лица, а она истраживањем нису обухваћена.

1.12. стандарди, жигови, квалитет производа, ауторска права:

У питању је област која је била делом уређена законодавством некадашње Државне заједнице Србија и Црна Гора, уз завршне одредбе и у Закону о жиговима и у Закону о патентима и у Закону о ауторским и сродним правима да ће санкције по иначе прецизираним прекршајима бити одређене прописима република чланица. То ни до времена сачињавања извештаја о истраживању није учињено па се мора узети да прекршаја по законима нема, а онда их свакако нема ни у пракси. Стога је правноснажност одлука у погледу 24 кажњена лица код Органа за прекршаје Нови Сад из 2007. године вероватно последица дела учињених раније, током 2005. године, по Закону о стандардизацији или Закону о мерним јединицама и мерилима или неком другом пропису.

1.13. Закон о заштити конкуренције:

Закон регулише заштиту конкуренције на тржишту ради обезбеђивања равноправности учесника на тржишту, а у циљу постизања економске ефикасности и остваривања економског благостања друштва, нарочито потрошача. Примењује се на сва лица која учествују у промету робе или услуга која врше или могу да врше повреду конкуренције, осим на предузећа, привредна друштва и предузетнике који обављају делатност од општег интереса и лица којима је актом државног органа додељен фискални монопол, али само под одређеним условима. Законом је прецизирано шта представља повреду конкуренције (споразуми којима се битно спречава, ограничава или нарушава конкуренција, злоупотреба доминантног положаја и концентрација којом се

битно спречава, ограничава или нарушава конкуренција) и, као засебно правно лице, основана Комисија за заштиту конкуренције. У поступку пред Комисијом примењују се одредбе Закона о општем управном поступку, крајњи исход (у случају повреде Закона) је решење које се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије“, а против учиниоца се подноси захтев за покретање прекршајног поступка. То практично значи да Комисији, иако је несумњиво утврдила да је извршена повреда конкуренције, није дата могућност санкционисања, већ се улази у судски поступак, где су санкције у распону од 1-10% укупног годишњег прихода у претходној обрачунској години за правна лица и 1-10% укупног годишњег прихода рачунатог у складу са прописима којима се уређује порез на доходак грађана за одговорна лица, са обавезним заштитним мерама одузимања предмета прекршаја и забране обављања одређених делатности (правно лице) односно забране обављања одређених послова (одговорно лице). Ово је и један од ретких закона где су рокови застарелости права на вођење поступка продужени. Према истраживању, ни Ниш ни Нови Сад у раду нису имали правноснажно кажњавањем окончане предмете по Закону о заштити конкуренције, док су у Београду вођена 3 поступка (два због злоупотребе доминантног положаја, један због неправилности у концентрацији) и сва три обустављена, али из процесних разлога (и тамо где је нпр. злоупотреба доминантног положаја била несумњива одлука о обустави била је једино могуће решење због неусклађености Закона о заштити конкуренције са важећим Закона о прекршајима, који је за прекршајни суд основни у раду). Према најавама, поменути Закон ће се ускоро највероватније у целини „вратити“ у надлежност Комисији за заштиту конкуренције.

1.14 Остали прекршаји из области привреде: Због релативно ређе заступљености или мањег значаја овде су обједињени сви остали

прекршаји из области привреде који нису евидентирани кроз неку од претходних подобласти. То су нпр. дела по Закону о режиму вода, о пољопривредном земљишту, семену и садном материјалу, Закону о ценама, о ловству, о рибарству, Закону о шумама, здравственој заштити животиња, заштити биља, становању, енергетици, унутрашњој пловидби, контроли драгоцених метала и слично (набројани прописи су, према класификацији, у оквиру шифре 04, иако је питање да ли сви заиста и спадају у област привреде. Како је објашњено, за полазиште је узета једино постојећа класификација прекршаја а истраживање затим практично спроведено на основу процене који се закони у примени појављују чешће или су за приватни сектор посебно значајни).

2. рад, радни односи и заштита на раду

Ову област регулишу два кључна Закона-о раду и о безбедности и здрављу на раду, а у пракси их „прате“ и Закон о државној управи и Закон о приватним предузетницима. Закон о раду уређује права, обавезе и одговорности из радног односа односно по основу рада, у складу са ратификованим међународним конвенцијама. Највеће прописане казне су у распону од 800.000,00 до 1.000.000,00 динара за послодавце са својством правног лица, од 400.000,00 до 500.000,00 динара за предузетнике и од 40.000,00 до 50.000,00 динара за одговорна лица у привредним друштвима (чл. 273). У случају да је извршењем прекршаја запосленом, другом физичком или правном лицу нанета материјална штета предвиђено је, као могућност, изрицање заштитне мере забране вршења делатности послодавцу. Честе повреде овог Закона везане су за недостављање копије пријаве на обавезно социјално осигурање, незакључивање уговора о раду, невраћање радне књижице (уредно попуњене), непоступање по решењу инспектора рада итд. Са друге стране, кроз Закон о безбедности и здрављу на раду

уређено је спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду лица која учествују у радним процесима као и лица која се затекну у радној околини, ради спречавања повреда на раду, професионалних обољења и обољења у вези са радом. Распони казни идентични су распонима по Закону о раду, с тим што као обавезна или факултативна није предвиђена никаква мера. Чешће повреде прописа чине се нпр. кроз непредузимање мера у циљу спречавања приступа у круг објекта-градилишта неовлашћеним лицима и средствима саобраћаја, дозволу приступа лица која нису снабдевена одговарајућом опремом за личну заштиту на раду радном месту и радној околини у којој прети непосредна опасност од повређивања, онемогућавање вршења надзора, непоступање по решењу инспекције и слично (управо ови последњи прекршаји санкционишу се и кроз Закон о државној управи, а код судова евидентирају на подшифри 0699). Занимљиво је да је на подручју Београда највећи број кажњених лица прекршај извршио кроз непоштовање одредби о заснивању и престанку радног односа и непоштовање мера техничке заштите на раду, Ниш има знатан број лица кажњених због неправилности везаних за истицање фирме, а Нови Сад, осим уједначене заступљености дела које се региструју и код Градског судије за прекршаје града Београда, изражен број прекршаја везаних за плате, одморе, одсуства, радно време. Такође је уочљиво да је на подручју Београда број правних лица 3-4 пута већи од броја предузетника док је у Новом Саду предузетника дупло више од показатеља за привредна друштва.

3. општа запажања

У периоду од 2 године пред судовима за прекршаје у Београду, Нишу и Новом Саду правноснажно је кажњено укупно 9794 лица-правних, одговорних и предузетника. Крајња новчана казна је 385.474.100,00 динара или око 4.283.044 еура. У 2007. години

број лица је 5387 а казна 177.151.100,00 динара (1.968.345e), у 2008. години број кажњених износи 4407, са укупном санкцијом од 208.323.000,00 динара-приближно 2.314.700 еура. Просечно изрицана казна је 39.358,00 динара (437 еура).

Учешће посматраних судова у укупном броју лица и казни је, збирно за обе године и унутар њих, следеће:

Година	Подручје	Број лица	Казна
2007.	Београд	3.093	103.349.100,00 дин.
2008.	Београд	1.572	39.317.000,00 дин.
Збирно	Београд	4.665	142.666.100,00 дин.

Година	Подручје	Број лица	Казна
2007.	Ниш	795	22.110.000,00 дин.
2008.	Ниш	1.289	57.711.000,00 дин.
Збирно	Ниш	2.084	79.821.000,00 дин.

Година	Подручје	Број лица	Казна
2007.	Нови Сад	1.499	51.692.000,00 дин.
2008.	Нови Сад	1.546	111.295.000,00 дин.
Збирно	Нови Сад	3.045	162.987.000,00 дин.

Опређеност за приступ да је, тамо где је један окривљени учинио више прекршаја у истом предмету, једно лице једнако једна (сабрана) казна, резултирала је истим бројем кажњених лица и санкција. У том броју (9794) су:

Опомене	1.123	11.46%
Новч.казне до 10 хиљада дин.	3.705	37.83%
Новчане казне од 10 до 50 хиљада дин.	3.471	35.44%

Новчане казне од 50 до 100 хиљада дин.	854	8.72%
Новчане казне од 100 до 500 хиљада дин.	534	5.45%
Новчане казне преко 500 хиљада дин.	107	1,10%

Број изречених заштитних мера је, у односу на правноснажно кажњена лица, апсолутно занемарив.

Из статистичких показатеља добијених кроз истраживање произилазе одређене чињенице или само проста запажања, више или мање поуздана, већ у зависности од чинилаца који кроз параметре нису тражени па на његов крајњи исход нису ни могли утицати, иако би га иначе можда битно определили (подаци су прикупљани за занемарив број прекршајних судова, само две прекршајне области и високу „покривеност“ привредних субјеката у њима, без показатеља везаних за број примљених предмета, број решених случајева који чекају правноснажност, број прекида поступака, број обустава, наплаћене санкције итд). Тако су **чињенице** да је:

- Градски судија за прекршаје града Београда у обе посматране године имао убедљиво највећи број кажњених лица и при том, у односу на 2007. годину, озбиљан пад одлука које су постале правноснажне у 2008. години, што је последица изузетно неуредног начина достављања писмена и велике флукуације становништва унутар града, уз непријављивање промене података везаних за пребивалиште или седиште, о чему је већ било речи;

- Органи за прекршаје у Нишу и Новом Саду у 2008. години су имали пораст свих показатеља-броја предмета, броја кажњених (осим Новог Сада, на шифри 04, где се бележи благ пад, али зато и знатан пораст кажњених у области радних односа, што у збиру даје повећање), укупне казне и просечне казне;

- казнена политика је блага, посебно у односу на одговорна лица. Према просеку до којег се дошло, давања ових лица су (или би била) незнатно изнад минимума од 10.000,00 динара, иако је заправо јасно да је до чињења прекршаја дошло њиховим пропустима или радњама, а не привредног друштва као правне фикције. Судије су и иначе, у односу на остале кажњене, у већој или мањој мери биле (на Законом о прекршајима допуштен начин) коректив постојећих законских оквира, па је тако знатан број опомена, а просечна казна и за предузетнике и за привредна друштва испод најчешће утврђеног минимума од 100.000,00, ређе 50.000,00 динара, с тим што овакво поступање у исти мах трпи и „похвалу“ и критику. Прво, судије живе у истом том окружењу и истим тим спољним околностима у којима се налазе и окривљени, дакле у доста неповољним условима привређивања. Са друге стране, јасно је да је држава, штитећи управо посебно осетљиве области живота-сигурност и здравље људи, нормалне токове робног промета, безбедност на раду итд., дакле у циљу сузбијања недопуштених радњи које би могле имати теже последице, санкције подигла на виши ниво и у том смислу се може говорити о њеној оправданој репресији. Да ли ће репресије и бити зависи заправо и само од лица која наступају у правном промету-поштовање закона, за које је потребно једино њихово познавање и спремност за примену, искључује интервенцију државних органа, бар у области прекршаја. Осим тога, већ сама високо „подигнута лествица“ минималне казне, показује искуство, чини да потенцијално репресивна санкција постаје превентивна.

Запажања из истраживања такође имају своје покриће у крајњим показатељима али, у погледу разлога који су таквих резултата довели, нема основа за било какву тврдњу већ само за претпоставке. Рецимо, пред Судом за прекршаје у Новом Саду правноснажно је за две године кажњено 1767 предузетника, што

је од броја предузетника у сва три града 45%, а од укупног броја кажњених у Новом Саду 58,02%. Тако су по прописима о туризму и угоститељству од 228 случајева 220 предузетници, по Закону о оглашавању од 23 кажњена лица 15 је предузетника, по прописима о превозу у друмском саобраћају и јавним путевима од 95 ситуација 85 је везано за предузетнике, по Закону о заштити потрошача од 166 лица 88 је предузетника, по Закону о дувану од 73 на предузетнике отпада 47, у прописима о заснивању и престанку радног односа у броју од 152 правноснажно кажњена лица 67 су предузетници, а по самом Закону о приватним предузетницима је 205 лица. Дакле, ради се о високом проценту кажњених предузетника, како у односу на привредна друштва на подручју Новог Сада тако и у односу на све остале привредне субјекте у Београду и Нишу. Обрнуто, у Београду се, при огромном паду броја правноснажних одлука у 2008. години, региструје знатан број предузећа -1506, што са одговорним лицима у тим субјектима чини 73,5% свих кажњених лица пред Градским судијом за прекршаје. Остатак од 1236 лица су предузетници, а то је 26,5% кажњених. На подручју Ниша ситуација је негде између-предузетници чине 43,95% кажњених пред истим судом, привредна друштва (дакле правна и у њима одговорна лица) 56,05%. У исти мах, Орган за прекршаје Ниш у обе године уопште није имао правноснажно окончане предмете из Закона о оглашавању и Закона о приватним предузетницима, по Закону о заштити потрошача регистровано је тек 16 случајева, по Закону о дувану само 8 и, у области промета робе, 147, што заправо није висока заступљеност. Зато је релативно знатнији број кажњених лица у области рада и радних односа, по прописима везаним за јавне путеве и превоз у друмском саобраћају и у комуналним делатностима. Супротно, управо код комуналних делатности, пред Судом за прекршаје Нови Сад правноснажно је кажњено у 2 године само 79 лица, готово 20 пута мање него у Београду (1569) и око 7 пута мање у односу на Ниш

(589). И сада се из домена запажања залази на терен претпоставки: да ли је на подручју Новог Сада предузетништво заступљеније од других форми пословања или се над том категоријом само чешће врше контроле или је реч о слабијем. познавању прописа од стране појединаца односно бољој организационој и стручној оспособљености запослених у предузећима, па била она и на микро нивоу; да ли на територији града Ниша нема кршења прописа

везаних за тржиште или инспекцијски органи не обављају надзор или прекршајни поступци нису до краја изведени (одговор би ипак морао да буде у недовољном ангажовању подносилаца захтева); да ли, најзад, опет у случају Новог Сада, комуналну област нема ко да контролише или се просто ради о пожељном и цивилизованом односу према властитој средини, што је одражава и на поштовање прописа итд...

табела 28

Година	2007				2008			
Подручје	Београд	Ниш	Нови Сад	УКУПНО	Београд	Ниш	Нови Сад	УКУПНО
Шифра (област)	04 и 06	04 и 06	04 и 06		04 и 06	04 и 06	04 и 06	
Укупан број предмета	2.177	571	1.186	3.934	1.010	922	1.234	3.166
Укупан број свих кажњених лица	3.093	795	1.499	5.387	1572	1.289	1.546	4.407
Укупна изречена казна (износ)	103.349.100	22.110.000	51.692.000	177.151.100	39.317.000	57.711.000	111.295.000	208.323.000
Просечна казна	33.413	27.811	38.484	32.885	25.010,	44.772	71.989	47.413

УКУПНО ПРЕДМЕТА: 7100

УКУПНО КАЖЊЕНИХ ЛИЦА: 9794

УКУПНА КАЗНА: 385.474.100,00

ПРОСЕЧНО ИЗРЕЧЕНА КАЗНА: 39.358,00

ЗАКЉУЧАК, ПРЕПОРУКЕ

Суштински разлог спровођења истраживања био је непознаница о томе да ли степен изложености привредних субјеката механизмима државног система спутава њихов развој и гуши или и затире приватну иницијативу. Да би се дошло до потпуних и тиме валидних података, пројекат је требало извршити свеобухватно, што значи из перспективе свих државних органа који се у односу на привредне субјекте појављују као репресивни, али и из перспективе самог приватног сектора (доћи до висине обавеза привредних субјеката, почев од оснивања па надаље-пореза, доприноса, зарада запослених, материјалних трошкова, али и остварених прихода). Удружење судија за прекршаје Републике Србије, већ по самој дефиницији, могло је кроз конкретни извештај дати приказ само онога до чега се дошло у поступку у којем су надлежне судије за прекршаје, а не нпр.и по пореским, царинским и девизним прекршајима (који ће тек „ући“ у ову надлежност), или по привредним преступима и кривичним делима (који су у надлежности других судова). Удружење се још мање у ову важну тему могло упустити са становишта привредних субјеката пошто би се радило о крајње недопуштеном, а свеједно искривљеном, произвољном и потпуно непоузданом поступању (али нема сметњи да се означеном проблематиком бави нпр. неко независно удружење, агенције, медији). Дакле, пројекат је обављен само у једном релативно битном сегменту и само из перспективе прекршајног поступка тј. односа дела државних органа ка приватном сектору, а не обрнуто, при чему ни овај једини сегмент није сагледан потпуно већ по више основа половино. Непознаница са почетка овог текста откривена је према томе незнатно па се може рећи да је **циљ истраживања, тако како је задат односно унапред ограничен, постигнут** али да **нема поузданог и свеобухватног одговора на питање**

да ли постојећи законодавни систем (у целини) приватну иницијативу подстиче или гура уназад. Краће, истраживањем је добијен делић или „исечак“ онога што на пословање привредних субјеката може да утиче и то само онда када су одредбе позитивног законодавства већ прекршене.

Систем државне принуде у односу на извршиоце прекршаја почива на више карика у ланцу-овлашћеним подносиоцима захтева, прекршајним и другим судовима, пореским органима, комисијама за царинске прекршаје, али и органима за извршење санкција. Свако од њих има објективних тешкоћа у раду, независно од иначе преко потребне стручности, професионалности и савести у начину поступања, тзв. људског фактора. Неправилност у раду било ког органа једно недозвољено дело аутоматски, по ефектима у спољнем свету, претвара у „допуштено“, пошто је одговорност или санкција избегнута. У случају података из истраживања несумњиве су чињенице да је за две године на подручју три битна привредна центра кроз правноснажне одлуке у прекршајном поступку приватном сектору изречена казна од 385.474.100,00 динара, али овај финансијски ефекат не значи и стварни унос тих средстава у буџет Републике Србије, па се све до извршења санкција (наплате казни) не ради о стварним издацима привредних субјеката. Поступак извршења траје међутим једнако као и онај који му претходи (две године), а из ранијег истраживања под истим именом произилази да је само за првих шест месеци у 2007. години на подручју Градског судије за прекршаје града Београда, у свим областима, принудну наплату (што је овде случај са правним лицима и казнама изнад 15.000,00 динара изреченим одговорним лицима и предузетницима) чекало чак 3008 предмета са казном од 108.753.200,00 динара. С обзиром да по конкретним показатељима казне, осим код одговорних лица, у просеку прелазе 15.000,00 динара, већина санкција које су у 2007. и 2008. години правноснажно изречене

морала би се, ако је кажњена лица не би платила добровољно, извршавати принудним путем, оним истим који до сада углавном није функционисао. Смисао изнете констатације је да казне из правноснажних одлука судова у појединим случајевима нису стварно мерило трпљења тј. финансијских издатака кажњених лица, иако би требало да буду јер представљају санкцију за претходно неспорно утврђену недозвољену радњу или пропуст. Али, и ако бисмо пошли од супротног становишта, дакле да се свака санкција и реализује и да она за привредне субјекте представља оно давање које их више или мање опредељује у даљем раду, **казне неспорно нису високе већ претежно испод доње законске границе или на минимуму. Гледано са становишта прекршајног поступка немамо према томе ни приближно озбиљну репресију државе према микропредузећима и предузетницима, а онда нема ни гушења тог сектора.** Са друге стране, држава има право, о чему је било речи, да посебно штити области од значаја за нормално функционисање система и живота и здравља људи, због чега је нпр. драстично подигнут минимум казни у случају кршења прописа везаних за радне односе и заштиту на раду (не треба заборавити број лица која су, између осталог и због пропуста у овој области, само у последњих годину дана изгубила животе). Ова чињеница, доживљена као „репресија унапред“, има међутим превентивни ефекат а, осим тога, увек може да буде коригована од стране самих судија, кроз индивидуализацију казне, што представља двоструко оправдање таквог односа-очекивано и конкретизовано.

„Улазак“ привредних субјеката у прекршајни поступак значи да је повреда закона претходно највероватније и учињена, са намером или без ње. Шта је потребно учинити да репресије (овде не говоримо о обавезама које иначе настају у пословању и које су од стране државе јасно дефинисане), на начин како је приватни сектор доживљава, буде мање? Одговор је у исти мах и прва **препорука**

истраживања: омогућити привредним субјектима да на лак начин дођу до сазнања шта јесте а шта није дозвољено и дати им прилику да пословање уподобе законима. Потребно је дакле створити оквир да привредна друштва, а посебно предузетници као реално слабије оспособљена категорија, имају информације о садржини закона, у ком смислу би надлежна министарства и други органи могли да са привредним субјектима организују састанке едукативног типа, или их једноставно упуте у начин добијања тих информација. Са друге стране, већина инспекцијских органа има законом дату могућност да кроз форму забране рада до отклањања неправилности практично натера приватни сектор на законито пословање, што у пракси увек даје резултате и кључни је мотив за брзо враћање у дозвољене оквире (пошто је у супротном онемогућено стицање прихода). Али, опет из праксе, захтеви за покретање поступка учестало се подносе и тада (јер прекршај несумњиво јесте учињен), а онда то код окривљених ствара утисак неправичности система и неке врсте угрожености или „психичке“ репресије. С обзиром да и садашњи и нови Закон о прекршајима (овај други у изразитијој форми), у ситуацији када је обавеза од стране окривљеног испуњена, односно противправно стање отклоњено, судијама остављају могућност изрицања опомене или обуставе поступка, чини се да је, бар с тачке „давања прилике“ прекршиоцима тј. дугорочно, али и с тачке економичности и оправданости вођења поступка, корисније да се инспекцијски надзор на доношењу решења о отклањању неправилности и оконча, посебно тамо где се заиста ради о безазленом кршењу прописа. Инспектори, као и судије, често уопште не знају да се против неког лица већ воде поступци по различитим основима (јер су им морале претходити и различите контроле), те би **2) за подручје целе Србије требало у примену увести систем јединственог праћења и евидентирања, наравно саображен специфичностима и потребама појединих**

органа, тако да на једном месту постоје потпуни подаци о томе да ли је нпр. против неког лица поступак у току или не, за шта се он води, да ли је било кажњавања, да ли је у питању теже или лакше дело, ради ли се о поврату итд. Тек одавде би се онда могло изводити и право инспектора да захтев за покретање поступка, када је нека обавеза по његовом налогу испуњена, и не поднесе. Такође би било важно **3) олакшати и начин прибављања информација о економској снази привредних субјеката који пролазе кроз поступак** јер је готово правило да се о томе, као и о примањима појединаца, дају апсолутно нетачни подаци, па се обесмишљавају судске одлуке и губи њихов етички смисао-правичност (дешава се да окривљени потпуно различитог финансијског статуса трпе исте последице за слично дело). **Уједначавање казнене политике или бар њено приближавање где год је то могуће-на нивоу региона, првостепених судова унутар одређених подручја, као и у самим органима, није у супротности са истакнутим принципом правичности, напротив, и представља четврту препоруку истраживања, заједно са 5) разрешењем питања принудне наплате које већ деценијама мучи област прекршаја.** За град Београд остаје и изузетно важан проблем **уређења доставне службе на другачији начин (6)** због огромног броја решења која кажњеним лицима, и тамо где је поступак окончан, никада не буду уручена, те долази до застарелости. Најзад, **законодавна политика могла би се или и морала водити другачије само у случају када би се након свестраних истраживања и валидних процена (из сваке перспективе, објективно) установило да се њоме озбиљно доводи у питање пословање привредних субјеката, што из постојећих просечних показатеља не произилази** (али не треба заборавити да се законодавних оквира казни, од три посматрана, углавном придржава Суд за прекршаје у Новом Саду, рестриктивно примењујући одредбе о ублажавању санкција,

док је то код осталих, тачније речено на подручју Србије без АП Војводина, заправо правило. „Благ“ просек је према томе последица поступања судија и питање је какве бисмо податке заиста имали да је приступ другачији). **Стога је (7) препорука у овом смилу најпре озбиљна (претходна) анализа стања и положаја приватног сектора па тек потом евентуалне измене законодавних оквира, а уз јасан и чврст критеријум судијама о томе када уопште могу посегнути за институтом ублажавања санкција.** Посао уједначавања казнене политике у надлежности је самих судова а све остале препоруке упућене су другим државним органима у оквиру одговарајућих министарстава.

СУМАРНИ ПРИКАЗ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

За 2 године (2007. и 2008.), у области привреде и радних односа, пред судовима за прекршаје у Београду, Нишу и Новом Саду, правноснажно су окончана укупно 7.100 предмета привредних субјеката. Термин „предмет“ у конкретном случају подразумева и оне ситуације када је правноснажност „половична“ тј. делимична, те означени број није поуздан и за исход истраживања нема посебног значаја-послужио је само као основ за општу слику о учесталости кажњавања привредних друштава и предузетника у прекршајном поступку.

У истом временском периоду, пред поменутиим органима, правноснажно је кажњено 9794 лица (правних, одговорних и предузетника) и то 5387 у 2007. години и 4407 у 2008. години. Од овог броја, привредних друштава је 2736, одговорних лица 3139 и предузетника 3919, дакле ових последњих је највише.

Број правноснажно кажњених лица, по градовима, је: Београд 4.665., Ниш 2.084 и Нови Сад 3.045.

У области привреде укупно је кажњено 7.788 лица, у ком броју је и 3.215 предузетника, у области радних односа 2.006, од чега 704 предузетника.

Изречене су различите врсте санкција: 1123 опомене, 8671 новчаних казни и 47 мера, од којих 43 представља заштитну меру одузимања предмета прекршаја, а 4 меру одузимања имовинске користи. Није утврђена ниједна мера забране обављања одређених делатности (правном лицу или предузетнику) односно обављања одређених послова (одговорном лицу).

Укупно изречена новчана казна износи 385.474.100,00 динара или, по курсу од 90,00 динара за један еуро, 4.283.045 еура. Од тога је:

у 2007.-177.151.100,00 динара или око 1.968.345 еура,
у 2008.- 208.323.000,00 динара или приближно 2.314.700 еура;

на подручју Београда-142.666.100,00 динара-око 1.585.178 еура,
на подручју Ниша-79.821.000,00 динара-приближно 886.900 еура, и
на подручју Новог Сада-162.987.000,00 динара или 1.819.966 еура;

према правним лицима-217.107.500,00 динара, тј. приближно 2.412.305 еура,
према одговорним лицима-31.715.300,00 динара-352.392 еура, и
у односу на предузетнике: 136.651.300,00 динара-око 1.518.347 еура;

најзад, у области привреде износ је 161.480.100,00 дин.-1.794.223 еура, а у области радних односа 223.994.000,00 динара-приближно 2.488.822 еура (петина правноснажно кажњених лица обавезана је на плаћање нешто мање од 60%-3/5 укупне казне).

Просечно изречена казна привредним субјектима за цео период, обе области и сва три суда је 39.358 динара-око 437 еура. То важи у случају да се укупна финансијска вредност дели са укупним бројем кажњених лица, у који су урачунати и субјекти где је санкција опомена. Међутим, ако опомене изузмемо, просечна казна је 44.455 динара тј. 494 еура.

Просечна казна по подручјима је: Београд: 30.582 динара, Ниш 38.301 и Нови Сад 53.526 динара.

Просечна казна по областима је: привреда-20.734 динара, радни односи-111.162 динара.

Просечна казна према категорији привредних субјеката је: правна лица: 79.352, одговорна лица-10.103 и предузетници-34.869 динара.

Уколико узмемо да санкције изречене одговорним лицима у правним лицима, што често јесте случај, погађају та правна лица (привредна друштва, којих је по истраживању 2736), и ако на овај број додамо податак о 3919 предузетника, кажњених привредних субјеката је 6655, а просечна казна по субјекту износи око 57.922,00 динара. Према предузетницима она је тада и даље 34.869,00 динара, а у односу на предузећа приближно 90.944,00 динара (закључак наравно није поуздан).

С обзиром на распон казни по Закону о прекршајима и кроз посебне закона, са једне стране, и показатеље везане за просечне

казне изрицане привредним субјектима, са друге стране, реч је о благој казненој политици прекршајних судова: према правним лицима и предузетницима санкције су у просеку углавном испод доње законске границе, а према одговорним лицима незнатно изнад минимума. Другачије речено, из узорка за три кључна града у Републици који се, са већим или мањим одступањима, може сматрати репрезентативним, сигурно се закључује да, чак и тамо где је законодавни систем према извршиоцима дела задато (унапред) репресиван, коректив такве политике јесте (законом дозвољено) поступање самих судија. Одговор на питање да ли држава (преко својих органа) гуши приватни сектор тј. онемогућава приватну иницијативу је негативан, али гледано искључиво из перспективе прекршајних судова. С неке друге тачке гледишта он може бити сасвим супротан.

